

LGBT

Razstava štirih

Osebna razstava obiskovalcev

Slovenski etnografski muzej, 6. oktober 2017 – 22. april 2018

KAZALO

1. KATALOG RAZSTAVE.....	3
Suzana Tratnik.....	6
Roman Kuhar	27
Jana S. Rošker	48
Salomé	71
2. DOGODKI	89
3. PREVOD OSNOVNEGA BESEDILA V ANGLEŠKI JEZIK.....	105
4. IZKUŠNJE AVTORJEV OB RAZSTAVI IN DOGODKIH	106
6. KOLOFON RAZSTAVE IN KATALOGA.....	113
7. NAJAVE ODPRTJA IN DOGODKOV	114

1. KATALOG RAZSTAVE

LGBT

Razstava štirih

Štiri črke, štiri barve, štiri osebe.

Na osebni razstavi obiskovalcev se tokrat predstavljajo štirje predstavnice_ki skupnosti lezbijk, gejev, biseksualnih in transseksualnih oseb. Na naše povabilo so se odzvali pisateljica Suzana Tratnik, sociolog Roman Kuhar, sinologinja Jana Rošker in medijska zvezda Salomé. Skozi njihove osebne poglede, predmete in fotografije spoznamo identitete in izzive v življenju ljudi, ki so izbrali samosvoje poti.

Velja narediti korak naprej ali vstran. Stalno gibanje je drugačnost.

Suzana Tratnik

Tišina je smrt. Definitivno.

Roman Kuhar

Pravzaprav je vseeno, katero zemljo tlačiš. Naj bo kitajska, prekmurska, avstrijska ali culukafrijska, pomembno je, da ne pozabiš, da smo pod belo, črno, rumeno ali rjavo kožo vsi krvavi, in da se nato spomniš, kdo pravzaprav si.

Jana S. Rošker

Živeti to, kar si, je popolno, srečno in zdravo življenje.

Salomé

Naj razstava spodbudi razmislek o identitetah posameznic_kov, skupin, družbe in muzeja.

Nadja Valentinčič Furlan, Slovenski etnografski muzej

Pogled v razdelek Suzane Tratnik in Jane S. Rošker.

Napoved osebne razstave v prehodu.

Ta prostor sta si razdelila Roman Kuhar in Salomé, vmes zaslon s pripovedmi vseh štirih.

Suzana Tratnik

Foto Nada Žgank

Rodila sem se leta 1963 v Murški Soboti. Otroštvo sem preživela zraven judovskega pokopališča na Mali ulici na obrobju mesta. Bila sem obdana z domačimi živalmi, s starši in starimi starši, s sosedi ter z veliko državno njivo, na kateri je država izmenično kolobarila koruzo in pšenico. Rada sem brala, gledala filme in izdelovala razne predmete po nasvetih iz Politikinega Zabavnika.

Osnovno šolo in splošno gimnazijo sem končala v Murški Soboti, preklopila z rocka na punk in se preselila v Ljubljano. Študirala sem sociologijo na Fakulteti za družbene vede in magistrirala iz antropologije spolov na Institutum Studiorum Humanitatis. Še pomembneje pa je, da sem v osemdesetih videla veliko ključnih koncertov in gledaliških predstav. Zanimala sem se za gejevski festival Magnus, sodelovala pri feministični skupini Lilit, leta 1987 pa sem skupaj z Natašo Sukič začela voditi Lezbično sekcijo Škuc-LL. Že vrsto let sem selektorica Festivala LGBT-filma pri Društvu Škuc. Občasno nastopam tudi v vlogi organizatorke in moderatorke kulturnih dogodkov.

Živim in delam v Ljubljani kot pisateljica, prevajalka, aktivistka in publicistka. Napisala sem šest kratkoproznih zbirk: *Pod ničlo* (1997), *Na svojem dvorišču* (2003), *Vzporednice* (2005), *Česa nisem nikoli razumela na vlaku* (2008), *Dva svetova* (2010), *Rezervat* (2012) in *Noben glas* (2016); tri romane: *Ime mi je Damjan* (2001), *Tretji svet* (2007) in *Tombola ali življenje!* In otroško slikanico *Zafuškana Ganca* (2010).

Napisala sem tudi monodramo *Ime mi je Damjan* (2002) in radijsko igro *Lep dan še naprej* (Radio Slovenija, 2011). Izdala sem dve strokovni deli o lezbičnem gibanju v Sloveniji in o lezbični literaturi, esejistično zbirko *Konec strpnosti* (2013) ter memoare *Lezbični aktivizem po korakih* (2013).

Leta 2007 sem za kratkoprozno zbirko *Vzporednice* prejela nagrado Prešernovega sklada za literaturo. Moje knjige in kratke zgodbe so prevedene v več kot dvajset jezikov, sama pa sem prevedla več del britanske, ameriške in hrvaške proze in strokovne literature.

Izražam se kratko in jedrnato. Rada tečem in delam jogo. Cenim prijateljstvo, duhovitost in alternative predvidljivega vsakdana. Najraje potujem in obiskujem umetniške dogodke. Spoštujem živali in uporne ljudi.

Postavitev z oranžnimi napisi.

Iz družinskega albuma: z medvedkom, s krikom in na konju

Moji spomini na otroštvo so idilični. Lončene peči v spalnicah so grele najtopleje. Svetlo rjavi medvedek je bil moj najdražji prijatelj. Na lesenem konju sem bila najraje zunaj, ko sem si zamišljala, da je moje dvorišče brezkončna prerija fantastičnih dogodivščin in junaštva. Večino zgodnjih družinskih fotografij je posnel prekmurski fotograf Jerolim Purač. Otroštvo ostaja moj rezervoar reminiscenc in literarnega navdiha.

Foto Jerolim Purač

Vlak: Kolaž iz osnovne šole

Kolaž iz 3. razreda (1972/1973) je pečat tedanjega obdobja, ki se ga kot otrok nisem niti v celoti zavedala. Na tretjem vagonu je znani temnopolti boksar Cassius Clay alias Mohamed Ali, ki sem ga dobro poznala, saj ga je moj oče občudoval. Boksarski dvoboji na televizorju v kuhinji so bili zame vrhunec vzdušja domačnosti. V ozadju pa je vedno tlela previdnost staršev in starih staršev zaradi režima, v katerem smo živeli. Sama sem brezskrbno nalepila tire z napisom: »Neuresničevanje ustavnih dopolnil je nasprotovanje socializmu«.

Sicer pa so bili vlaki vedno moja strast, pridrveli so tudi v številne kratke zgodbe.

Rudnik: Risba iz osnovne šole iz začetka 1970-ih (ogljje)

V tistih časih je bilo delo, zlasti fizično, ki je pomenilo izgradnjo domovine in hkrati oblikovanje pokončnih ljudi, velika vrednota. Pri pouku smo veliko poslušali o pomenu težke industrije v Jugoslaviji in bili kar nekako ponosni na rudarsko panogo. Ena od učiteljičinih poučnih zgodb je bila iztočnica tudi za pričujočo risbo vsakdanjega dela v rudniku. Napisa »Nezaposlenim vstop prepovedan« in »Smrtno nevarno« sta zame pomenila tudi to, da so rudarji opravljali ne le težaško, ampak tudi nevarno delo.

Na svojem dvorišču: Moja hiša in družina leta 1977 (tuš)

Odraščala sem v hiši na Mali ulici v Murski Soboti, ki sem jo morala zapustiti po ločitvi staršev. Še zdaj se v sanjah pogosto vračam v »svojo« hišo, ki je v resnici zamenjala že veliko lastnikov.

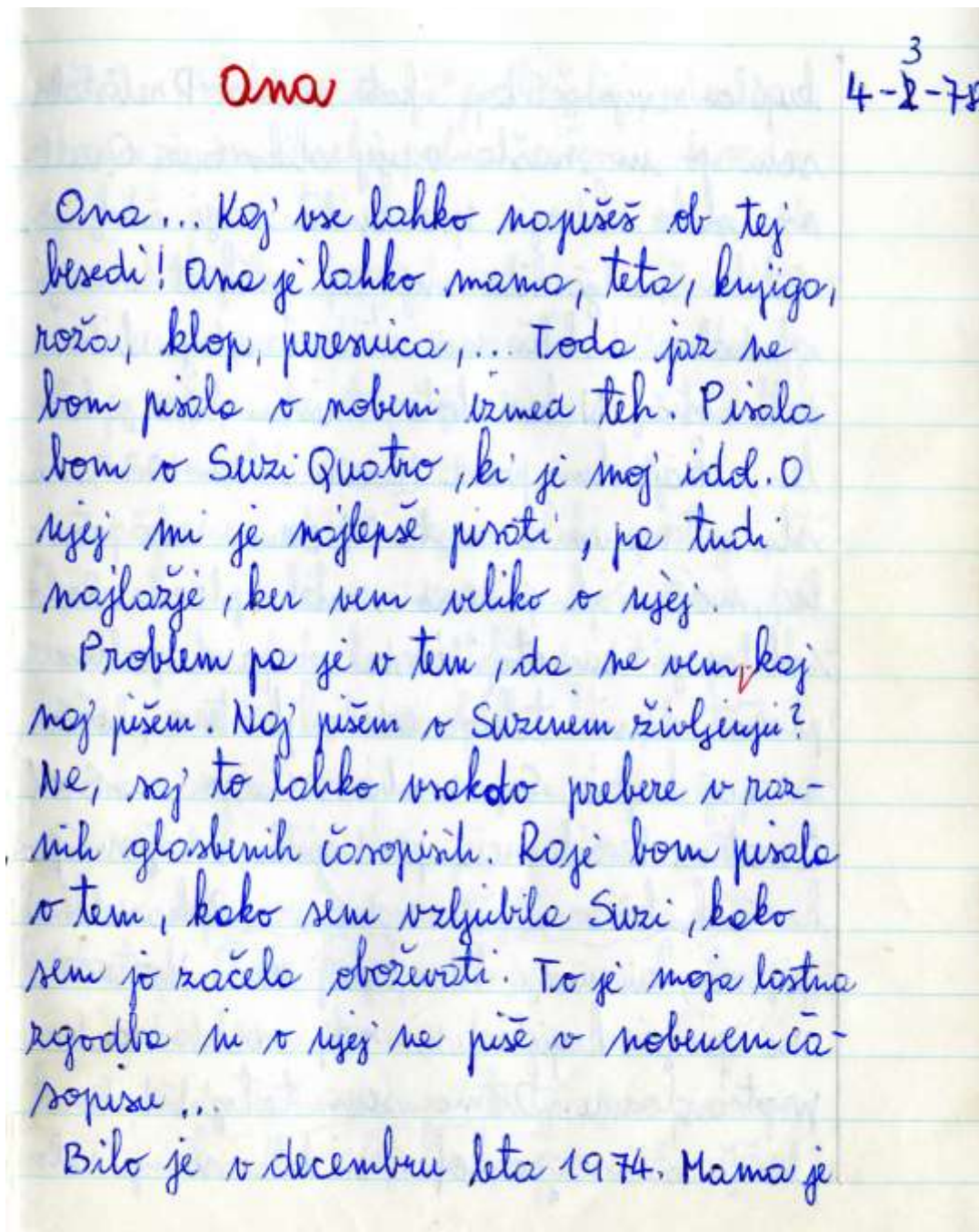
Na risbi čistim steklo na vhodnih vratih, stara mama ima ruto in zaliva rože, mama se bržkone vrača domov iz službe. Na levi strani hiše je kuhinjsko okno, na desni zamreženo okno »špajze«. Čisto levo zadaj je delček velikega državnega koruznega polja, ki je vedno burilo mojo domišljijo in mi dalo smisel za grozljivke.

Šele zdaj sem ugotovila, da je ta risba iz 7. razreda bolj fikcija kot realnost. Z mamο sva se namreč izselili iz te hiše že vsaj dve leti pred njenim nastankom. Stara mama je bila že bolna in je poleti 1977 umrla. Risba je očitna projekcija mojih svežih spominov in najbrž tudi želja. Še najbolj avtentični so kaktusi pred hišo.

Osnovnošolski zvezek spisov

Pisanje je bilo vedno meni ljubo početje. Rada sem pisala zgodbe o domačih živalih, neznanih letečih predmetih in vesoljcih, malo manj pa o ljudeh. Kot avtorica šolskih spisov sem bila zelo disciplinirana, predana in poskušala sem biti inovativna. Strogo sem se držala sheme: uvod, jedro in zaključek.

Plošče, feministična priloga in imenske značke s filmskih festivalov in delavnic

Plošče sem začela poslušati na Iskrinem gramofonu, ki mi ga je leta 1973 kupila mama. Vsak nakup vinilke je bil majhen praznik, še posebej, če sem jih kupila v sosednji Avstriji ali naročila po pošti iz Nemčije ali Anglije. Od leta 1974 do 1978 sem bila velika fenica Suzi Quatro, zagrizena zbirateljica njenih slik, plošč, besedil, knjig. V srednji šoli sem se navduševala nad rockom (The Doors, Janis Joplin, Patti Smith), potem pa sem bila vse bolj za punk – pravzaprav sem še dandanes!

Izid Mladinine priloge *Ljubimo ženske* (30. oktober 1987) štejem za ustanovitveni akt Lezbične skupine LL, ki je januarja 1988 postala ena od sekcij pri Društvu Škuc (Študentski kulturno-umetniški center). Ko smo pripravljale prilogo o lezbištvu, smo se enostavno odločile, da objavimo naslov in telefonsko številko pisarne na Kersnikovi 4 in si rečemo, da smo lezbična skupina. Tako se je začelo krepiti naše članstvo in z njim lezbično gibanje v tedanji Jugoslaviji.

Mednarodne scenaristične delavnice ScriptEast 2013/2014 sva se udeležili z režiserko Majo Weiss in skupaj napisali scenarij po motivih mojega romana *Ime mi je Damjan* (2001, 2014) za produkcijsko hišo Vertigo. Prepotovali sva nekaj znanih festivalov: Berlinale, Cannes, Sarajevo in seveda po snemanju filma upava na še več festivalov! Sama pa sem se kot selektorica udeležila tudi LGBT filmskega festivala BFI Flare v Londonu 2017.

Izbor longplejk in singlic, *Mladina* s prilogo *Ljubimo ženske* (30. oktober 1987), imenske značke (tagi) s filmskih festivalov in delavnic

Zapisane sanje: sanjski dnevnik

Od leta 1985 si bolj ali manj redno zapisujem svoje sanje. Nekatere se za nazaj berejo kot nekakšen abstraktni dnevnik, druge so zelo skrivnostne in skoraj nepojasnljive.

Zapisovanje sanj je del mojega veselja do popisovanja sveta.

Julij 1985, Barka, Brkini (odlomek iz Sanjskega dnevnika)

Z mamu sva stanovali v velikem stanovanju. Obiskat naju je prišla Darja P. z gručo prijateljev. Na vratih je rekla: »Dvajset nas je.« Mama ni bila zadovoljna, ker je prišlo toliko ljudi. Bila je jezna, ker ji nisem nič povedala, vendar jaz nisem mogla vedeti za ta obisk. Vsi so se posedli po celi sobi. Nenadoma sem spoznala, da niso v napoto ti, ki so prišli na obisk, ampak da sem edini človek, ki je v tej sobi odveč, jaz. Vstala sem z namenom, da čimprej grem in razrešim to mučno situacijo. Pri vratih sem se obrnila in rekla Darji: »Na žalost, moji mami ni všeč, da ste tu. Najbolje bo, da greste čez 10 minut.«

Darja je vstala.

»Ne,« sem ji rekla. »Rekla sem čez 10 minut.«

Seveda sem vedela, da niso oni v napoto, in da bodo ostali, brž ko jaz odidem.

Šla sem ven. Zunaj je bila neka majhna deklica in z njo sem hodila po stopnišču gor in dol.

Udeležba na 8. konferenci ILIS, Ženeva, Švica, marec 1986

Prva udeležba na mednarodni lezbični konferenci z 800 lezbijkami z vsega sveta in srečanje z lezbičnim aktivizmom sta popolnoma spremenila moje življenje. Odtlej sem svoje življenje delila na obdobje »pred in po ženevski konferenci«. Teden v Ženevi me je okrepil v osebnotnem smislu in mi dal krila, da se bojujem za to, kar sem in verjamem. Tako so se moja osemdeseta končala z lezbičnim aktivizmom, ki sem ga ponotranjila kot način življenja.

Foto Hitomi Sawabe

Foto Hitomi Sawabe

Plakat za festival *Dnevi gay in lezbičnega filma* 1992

Že od leta 1988 sem ponosna sodelavka najstarejšega festivala LGBT filma v Evropi, ki ga prireja Škuc (Študentski kulturno-umetniški center). Nastopam v vlogi selektorice, avtorice filmskega kataloga, včasih tudi prevajalke, moderatorke in PR-ovke. Moja filmska strast se tukaj združuje z LGBT gibanjem in socializacijo. Gledanje nešteti filmov v okviru vsakoletne selekcije se prepleta z razmišljanjem o drugačni umetnosti in hkrati podobnosti bojev za enakopravnost ne glede na spol in spolno usmerjenost, kjerkoli na svetu. To je festival, ki pili naš filmski okus in vzbuja občutek skupnosti. Zato ga nujno potrebujemo.

Na plakatu iz leta 1992 sem bila tudi v vlogi »modela« (levo). Fotografijo je posnela Aquarius.

Zasedba Metelkove

Jeseni 1993 sta Lezbična sekcija LL in Magnus pri Škucu zasedli pritličje stavbe Lovci: V začetku smo vsak dan skvotali neogrevane prostore brez elektrike in vode, tako s svojo navzočnostjo kot s programom. Tako smo lezbijke in geji v devetdesetih končno dobili svoje lastne prostore. Na fotografiji Frenka Fidlerja čepim s soborko Natašo Sukič, zraven mene med vrati stoji fant, ki se pripravlja na nastop.

Foto Frenk Fidler

Delavnica za balkanske kralje preobleke (Balkan Drag King Workshop)

Delavnico sta vodila Američan/Anglež Del LaGrace Volcano in Norvežanka Indra Windh.

Udeleženke nismo »spreminjale« svoje spolne identitete, ampak smo na performerski delavnici odkrivale svoj moški jaz. Moj jaz je Jože, šef gradbišča, ki svet dojema črnobelo in se odloča brezkompromisno in brez kompliciranja – vse to, kar jaz največkrat nisem, pa bi rada bila :).

Kralji preobleke smo istega dne, 5. decembra 2003, odprli Festival lezbičnega in gejevskega filma (Škuc) v Kinoteki. Na fotografiji Del LaGrace Volcano najboljša prijateljja za šankom: jaz kot gradbenik Jože (desno) in trgovec na drobno Dušan.

Foto Del La Grace Volcano

Škuc-LL in zbirka Vizibilija: soborke in prijateljice

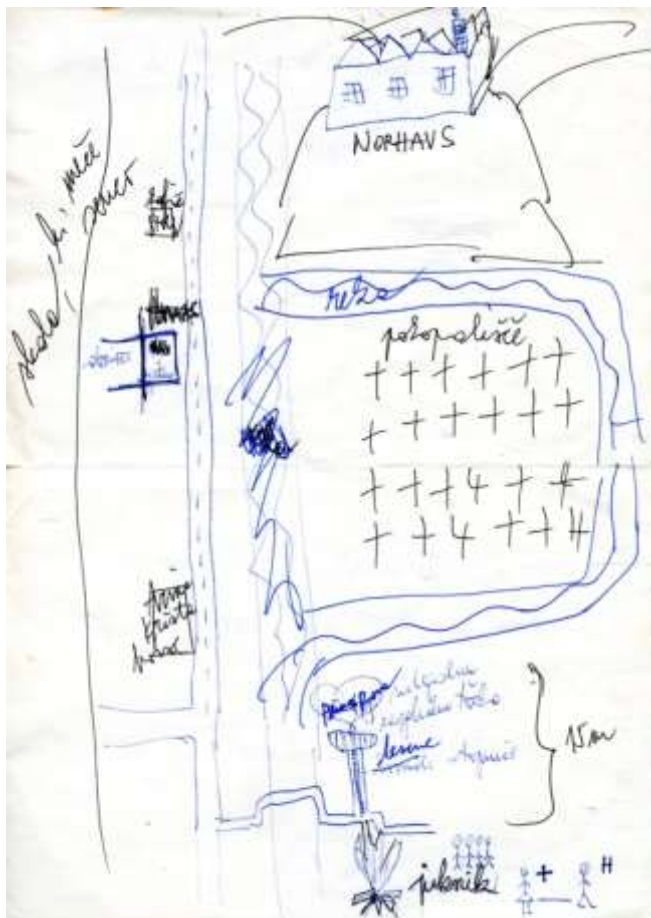
Lezbične aktivistke in sopotnice smo skupnost, družina, skupaj se bojujemo, pregovarjamo, si nasprotujemo. Včasih si v šali rečemo, da smo lezbična mafija. Fotografija Nade Žgank je nastala okoli leta 2008, v širši zasedbi uredništva in sodelavk knjižne zbirke Škuc-Vizibilija. Od leve proti desni spodaj: Tatjana, Nataša in Kristina; zgoraj: Nataša, Barbara, Suzana in Urška.

Foto Nada Žgank

Literarni osnutki

Večinoma pišem na računalniku, kar omogoča učinkovito in hitro pregledovanje besedila ter zelo enostavno brisanje, popravljanje in dodajanje besedila. Vsaj zame so minili časi, ko sem osnutek kratke zgodbe najprej napisala na papir in ga potem pretipkala na pisalni stroj. Še vedno pa si pri snovanju daljših besedil pomagam z zapisi idej, ki jih poskušam zaokrožiti s pomočjo načrčanih shem, ki tudi ilustrativno zaokrožijo celotno zgodbo ali odlomek.

Moje knjige govorijo različne jezike

V mlajših letih sem si govorila, da nočem umreti, dokler ne objavim lastne leposlovne knjige in ne vidim New Yorka. Prvo kratkoprozno zbirko *Pod ničlo* sem objavila leta 1998 pri Škuc-Lambdi in prvič obiskala New York leta 2000. Odtlej živim naprej, pišem, objavljam, potujem. Posebno doživetje je vedno, kadar tudi kakšna od mojih knjig s prevodom odpotuje v drug jezik, drugo državo ...

Literarna gostovanja in rezidence po svetu

ZDA (New York, Columbus), Kanada (Toronto), VB (London, Manchester), Wales (Aberystwyth), Nemčija (Frankfurt, Leipzig, Hamburg, Koeln, Berlin, Bochum, Dortmund, Duesseldorf, Bielefeld), Irska (Galway, Clifden), Avstrija (Dunaj, Gradec, Innsbruck, Celovec, Krems am Donau, Beljak, Šentjanž, Mattersburg), Madžarska (Budimpešta), Srbija (Beograd, Novi Sad), Hrvaška (Zagreb, Split), Bolgarija (Sofija, Plovdiv), Makedonija (Skopje), Grčija (Atene), Malta (Violetta), Italija (Trst, Firenze, Padova, Videm, Pordenone), Islandija (Rejkjavik), Češka (Brno, Praga, Olomouc), Slovaška (Bratislava), Poljska (Katovice, Bielsko-Biala, Krakov, Sosnowiecz, Mikolow, Varšava), Ukrajina (Lvov, Kijev, Niženj), Nizozemska (Amsterdam), Španija (Madrid, Valencia, Barcelona, Granada), Alžirija (Alžir, Gardaia, Bejaia), Egipt (Kairo), Indija (Bangalor, Maisor).

Literarni večer v Maisorju, Indija, 2010

Nekatera branja so nepozabna in zares ganljiva. Z vsemi častmi so štiri slovenske avtorje_ice sprejeli seksualni delavke_ci vseh spolov in spolnih usmerjenosti v svojem Centru. Predstavljeni in počaščeni smo bili: Andrej Blatnik, Veronika Dintinjana, Brane Mozetič in jaz. Naša dela so bila prebrana v kanarejščini.

Med skupino Seksualnih delavcev_k, Maisor, 2010 (arhiv Centra za slovensko književnost)

Intervju ob podelitvi nagrade Prešernovega sklada 2007 v LGBT reviji *Narobe*

Z avtorjem Andrejem Zavrlom sva se dotaknila vedno aktualnih vprašanj aktivizma, umetniškega ustvarjanja, spominov na mojo staro mamo, ki je tako rekoč glavna junakinja nagrajene kratkoprozne zbirke *Vzporednice* (Škuc-Lambda, 2005), ljudi, ki mi veliko pomenijo, in neprijetne, sarkastične resnice, da smo sami sebi lahko največja kazen.

Moje spremljevalke mačke

Odkar pomnim, so bile v mojem življenju mačke. V otroštvu tudi kure, prašiči in črnobeli zajec Njusi, a najbliže so mi bile mačke. Pri hiši smo jih vedno imeli najmanj sedem. Prva dolgoletna sopotnica je bila črna mačka z rumenimi pegami po imenu Ajna (moja izpeljanka iz imena Čarna). Ne vem, kako je umrla. Ko sem se izselila iz rojstne hiše, tam ni bilo nobene mačke več.

Kot študentka sem sredi osemdesetih imela tigrastega mačka Trvisa. Tako ga je poimenoval prijatelj, ker se je maček sprehajal zasanjano kot junak Travis v filmu *Pariz-Teksas*. Zaradi selitve sem ga morala oddati v prekmursko vas.

Z Natašo sva v devetdesetih na Galjevici imeli črnega mačka po imenu Mr. Zbolel je in se ni več vrnil.

Četrtega julija 2011 sva z Ganco pred blokom našli majhno belo mucko. Ker je nihče ni pogrešal, sva jo posvojili. Zdaj živi pri meni. Ime ji je Vatka.

Foto Lisa Hack

Roman Kuhar

Odraščal sem v Srednji vasi pri Šenčurju, par kilometrov stran od Kranja, kjer sem se rodil sredi poletja 1973. Kot vsi vaški fantje sem se v drugem razredu osnovne šole vpisal v nogometni klub. Trener, danes vaški pijanček, ni imel občutka za nerodnega in vse bolj korpulentnega fanta, v katerega sem odraščal. Ko mi je nekoč rekel, da sem debel kot prašič, sem v solzah stekel z igrišča, zaključil svojo nogometno kariero in se za nekaj let bolj ali manj zaprl sam vase in v svojo sobo, kjer sem na starem Iskrinem gramofonu ure in ure poslušal najprej očetove male plošče, nato pa tudi svoje. Novi fosili so bili takrat najboljša skupina na svetu!

S šolo nisem imel težav. Obiskoval sem osnovno šolo Janko in Stanko Mlakar, nato pa škofjeloško gimnazijo. Ta je bila – za razliko od kranjske – poznana kot bolj liberalna. Njen duh me je – skupaj z litri popitega alkohola ob koncih tedna – počasi iztrgal iz konservativne vaške mentalitete, h kateri je na svoj način prispevala tudi katoliška vzgoja. To so bila

zgodnja devetdeseta leta, star sem bil devetnajst let, in vse v zvezi s seksualnostjo sem uspešno potiskal na stran.

Vse to se je spremenilo leta 1992, ko sem naredil avdicijo na Radiu Slovenija. Takrat sem bil že študent sociologije na Fakulteti za družbene vede in svoje prve novinarske izkušnje sem pridobival v jutranjem in nočnem programu. Radio je bil poln gejev (še vedno je) in končno sem se počutil (malo bolj) varnega ter začel plezati iz svojega globoko skopanega *klozeta*. A ta preskok je bil nenaden: od popolnega zanikanja svojih homoseksualnih občutij sem brez kakšnega velika razmišljanja pred sodelavcem, ki je bil gej, naredil svoj prvi *coming out*. V nedeljski roza K4 sem prišel v petem poskusu (pred tem sem vedno obupal, se na pol poti do Ljubljane obrnil in odpeljal nazaj domov), pa še takrat sem zdržal zgolj petnajst minut, ker se mi je zdelo, da vsi buljijo vame. No, saj verjetno tudi so.

Konec devetdesetih sem začel hoditi na sestanke Legebitre, se počasi začel vključevati v LGBT aktivizem, se preselil v Ljubljano, začel delati na Mirovnem inštitutu na Metelkovi, kjer sem se dokončno razkril tudi javno, se začel ukvarjati z gejevskimi in lezbičnimi študijami, ki jih od leta 2004 predavam na Oddelku za sociologijo Filozofske fakultete. O vsakdanjem življenju gejev in lezbijk v Sloveniji sem opravil nekaj socioloških raziskav, na to temo napisal nekaj strokovnih knjig in leta 2007 začel urejati skupnostno LGBT revijo *Narobe*.

Iz Ljubljane sem se po petnajstih letih z možem preselil nazaj v vaško okolje, kjer sva obnovila staro babičino hišo. Pred petnajstimi leti se je zdelo, da sem se iz okolja, v katerem sem odraščal, odselil po logiki razmer (študij v Ljubljani in nato služba), a šele zdaj razumem, da sem iz vaškega okolja v resnici pobegnil. Vrnitev vanj je zato sladko zadovoljstvo, saj so vsi razlogi, zaradi katerih sem bežal, že zdavnaj preseženi. Z možem sva zdaj del aktivistične zarote, imenovane »Geja in lezbijko v vsako slovensko vas!«

Besedila Romana Kuharja označuje zelena barva.

Gimnazija v Škofji Loki: Izgubljena gimnazijska leta

Spomin na gimnazijska leta je prijeten. Preživel sem pošteno količino brezglavih zabav in odraščal na dovolj liberalni gimnaziji, da so se mi nekoliko razširila obzorja.

Homoseksualnost pa sem tako uspešno potiskal ob stran, da sem sam verjel lastnim lažem, ki sem si jih govoril. Saj veste ... da bo minilo. Da je v teh letih običajno. A potem mine. S homoseksualnostjo sem se uspel soočiti zgolj prek literature in filma. Še danes me zanima, kdo je organiziral ogled gejevskega filma *Longtime Companion* v kinu v Škofji Loki, ki je bil obvezna kultura dejavnost za vse razrede škofjeloške gimnazije. Rad bi se mu/ji zahvalil. Prav tako kot učiteljici sociologije, ki mi je – bogsigavedi zakaj – v recenzijo za gimnazijski časopis dala Plantov *Rožnati trikotnik* – mojo prvo gejevsko knjigo.

Popularna kultura je bila moja prva učiteljica spolne vzgoje.

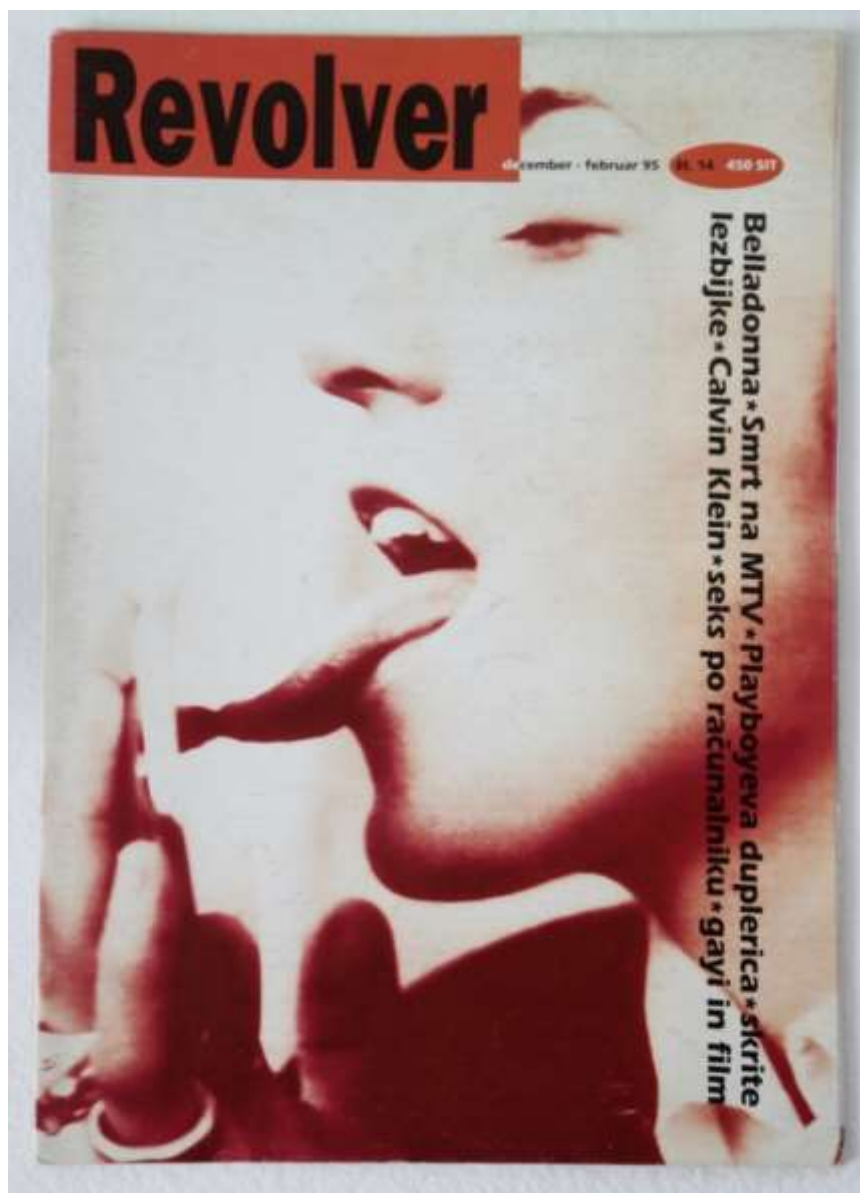
O seksualnosti v formalnih institucijah izobraževanja nisem izvedel ničesar. Moja prva učiteljica, pa tudi zaupnica in tolažnica, je bila popularna kultura. 18. decembra 1990 sem kupil ploščo Georgea Michaela *Listen Without Prejudice*. Na koncu te plošče je kratka pesem *Waiting*, ki sem jo poslušal v neskončnost, ker me je pritegnil del besedila, v katerega sem projiciral svojo lastno homoseksualnost: *All those insecurities that have held me down for so long ... I can't say I found a cure for these, but at least I know them, so they are not so strong.* (Vse te negotovosti, ki so me tako dolgo pritiskale k tlom ... Ne morem reči, da sem našel zdravilo zanje, toda vsaj poznam jih, zato niso tako močne.) V tisti majhni moji sobi ob Iskrinem gramofonu, v zadržem vaškem okolju, se mi še sanjalo ni, da je tudi George Michael v te besede položil svojo lastno homoseksualnost.

Ovitek plošče Georgea Michaela *Listening Without Prejudices*

Revolver? Nimamo. Imamo pa Metak! Ali pa Našo obrambo.

Svoj čas, ko je bil moj svet še zamejen na vaško okolje, je bila revija *Revolver* edina vez z gejevsko in lezbično skupnostjo v Ljubljani, ki se mi je zdela oddaljena, strašljiva, tuja, a hkrati neizmerno privlačna in vse bolj nujna. Revijo sem kupoval v različnih trafikah, da prodajalke ne bi posumile, da vsak mesec pridem po pedersko revijo. No, glede na to, da so mi – kadar niso imele *Revolverja* – ponujale revije *Metak* in *Naša obramba*, bi lahko vedel, da ne vedo, o čem govori *Revolver*. A te logične razlage v svojem velikem strahu kakopak nisem bil zmožen.

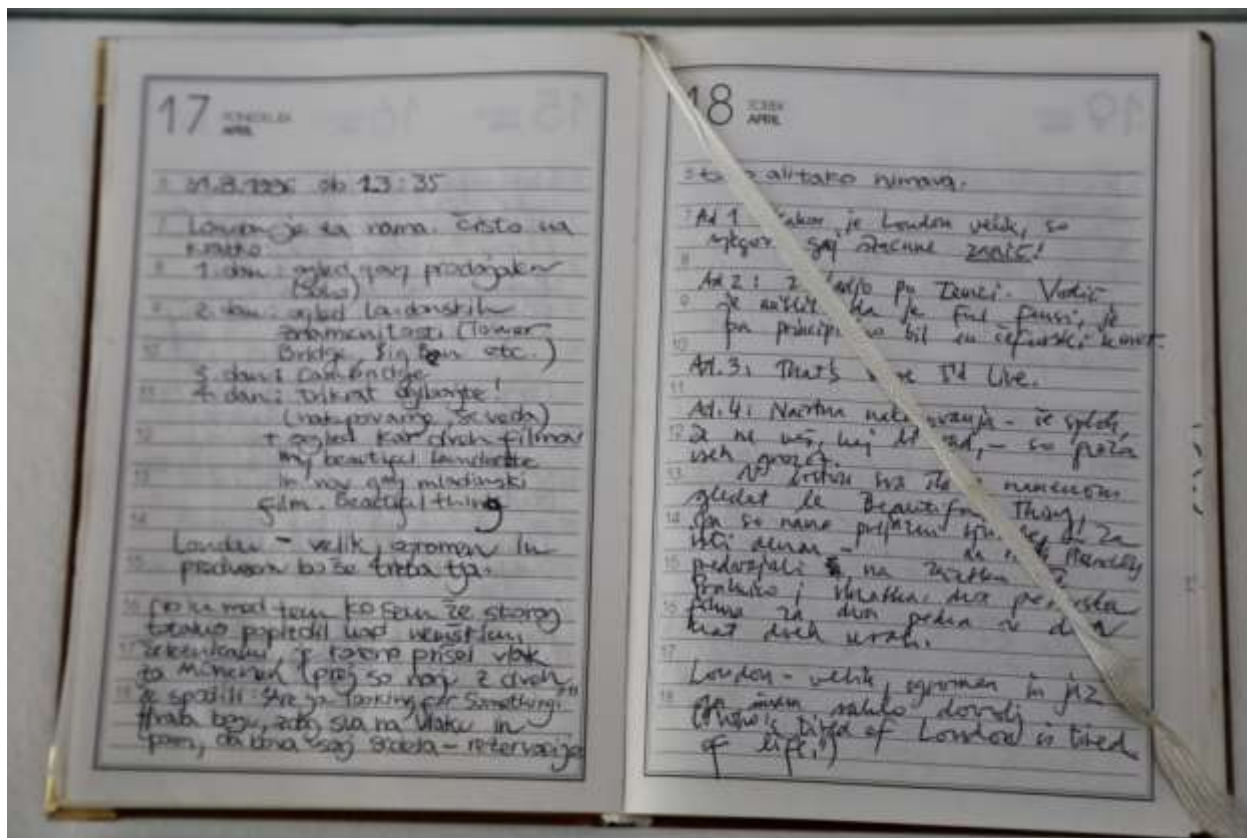
Na radiu je bilo vedno veliko gejev.

Nekega mrzlega jutra novembra 1992 sem – prestrašen vaški fant, oblečen v bele nogavice! – prestopil prag Radia Slovenija. Prišel sem na avdicijo in bil izbran med 400 kandidati. Sledila je govorna šola pri Ajdi Kalan, ki je bila sicer stroga in neizprosna, a so znanje in veščine, ki sem jih pridobil, neskončno dragocene. In v redakciji jutranjega in nočnega programa sem spoznal prvega geja – iz mesa in krvi! Torej le nisem edini na tem svetu ... (Vse drugo je zgodovina.) Na sliki: Redakcija jutranjega in nočnega programa Radia Slovenija in intervju z Zdravkom Čolićem.

Mama je rekla, da me mora nekaj vprašati. Nekaj najhujšega v življenju.

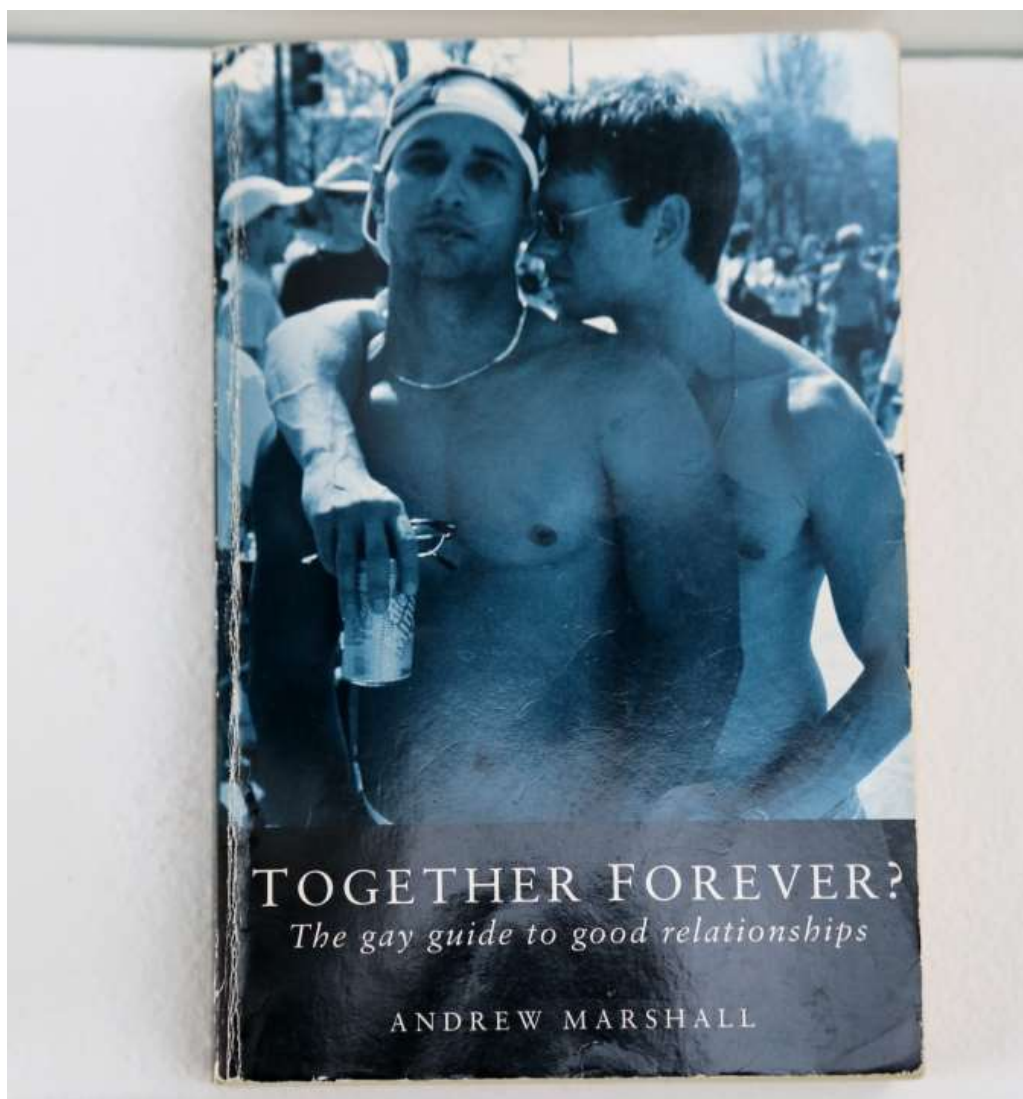
Ko sem bil star nekaj čez dvajset let, sem s svojim prvim fantom z interrailom potoval po Angliji in Irski. Na poti sva pisala potovalni dnevnik in po povratku domov sem ga brez skrbi pustil na mizi v svoji sobi. Starši so vedno spoštovali mojo zasebnost, zato nisem imel razloga za skrivanje, razen da sem skrival svojega fanta – pri nas doma je bil zgolj »moj prijatelj«. A do staršev so prišle govorice, da sem peder, zato sta raziskala mojo sobo. Tisto, kar je bilo zapisano v potovalnem dnevniku, je bil povsem jasen dokaz, da so govorice resnične. Nisem zanikal, čeprav bi lahko. Sledile so solze in jok. Več tednov. Potem dolgo o tem nismo govorili. Predolgo.

Potovalni dnevnik

Gay's The Word. Tista londonska knjigarna.

Ko sem bil sredi devetdesetih prvič v Londonu, sem vedel, da tam obstaja posebna LGBT knjigarna. Kakopak je bila na vrhu mojega itinerarija, pred vsemi drugimi turističnimi znamenitostmi. Nakupil sem toliko knjig, da sem jih komaj odnesel domov. Že na poti domov sem prebral tole knjigo – ceneni pop priročnik – za katero mi je mama nekoč rekla, naj jo nika ne razkazujem na mizi v sobi, kjer jo je videla. Homoseksualnost je takrat še sodila pod posteljo, kamor se skrivajo sramotne stvari.

Prva parada ponosa v Sloveniji junija 2001 je bila tudi moj prvi javni *coming out*.

Pesnica, prevajalka in lezbična aktivistka Nataša Velikonja je »kriva«, da sem na prvi paradi ponosa v Ljubljani sodeloval kot povezovalac na odru skupaj s Tatjano Greif. »Ti delaš na radiu, ti znaš govoriti,« mi je rekla, ko me je srečala na vhodu na Metelkovo 6, kjer je še danes Mirovni inštitutu in kjer sem takrat delal kot mladi raziskovalec. Zame je bil to prvi javni *coming out* (razkritje). Seveda me je bilo strah, vse nas je bilo, ker nismo vedeli, kaj pričakovati. Teden dni pred ljubljansko parado je potekala prva parada ponosa v Beogradu, ki se je končala v grozovitem nasilju. Iz Beograda so nam takrat sporočili: če vas napadejo, bežite! A nič takega se ni zgodilo in spomnim se sreče, ponosa, a tudi olajšanja na naših obrazih, ko smo marširali od Škuca proti Mestni hiši. Tisto poletno popoldne v stari Ljubljani smo bili vsi nekaj centimetrov nad tlemi.

Metelkova. Mesto politike in ljubezni.

Čeprav še zdaleč nisem bil med akterkami in akterji, ki so v začetku devetdesetih zasedli Metelkovo, je ta prostor nekaj let pozneje, ko sem tu (tj. na Mirovnem inštitutu) dopoldne delal in ob koncih tedna žural, pomembno sooblikoval mojo identiteto. Tu sem se dokončno razkril, dojel, kako je osebno lahko politično in kako tišina pomeni smrt. In tu sem se nenazadnje zaljubil. Še vedno traja ...

Kdaj ti bo zmanjkalo lepila? & Napad na Open

V letih, ko sem raziskovalno deloval v okviru Mirovnega inštituta, sem organiziral vrsto različnih političnih akcij, ki so dopolnjevale naše raziskovalno delo – od zbiranja igrač za otroke »prebežnikov« do tega plakata, ki je bil zagotovo najbolj odmevna plakatska akcija, pri kateri sem sodeloval. Tudi kot model ... Moj dragi prijatelj je sliko komentiral s tem vzklikom: »Roman, pa ti si lezbijka! Saj ti vendar piše na čelu ...«

Preživel sem napad na LGBT lokal Open, čeprav se mi je za trenutek zdelo, da bo stvar, iz katere se je kadilo – in za katero smo pozneje izvedeli, da je bila bakla – eksplodirala in da bo to moj zadnji dan. Tako grozljivega strahu, ki je bil v resnici strah pred smrtjo, nisem izkusil nikoli pozneje. Naslednji dan – bil je moj rojstni dan – smo v lokal organizirali javno podpisovanje peticije proti nestrpnosti. Zvečer so mi prijatelji pripravili presenečenje. V lokal so mi prinesli rojstnodnevno torto, ob kateri sem se zjokal kot otrok. Vrtiljak emocij, ki sem jih doživel v teh dveh dneh – od strahu za lastno življenje do jeze, ko sem Mitju Blažiču s krpo čistil krvavo rano na glavi, in nato ganjenosti ob velikem odzivu na peticijo – je zahteval svoj davek. Tako sem preživel svoj 36. rojstni dan.

Plakat in naslovnica Mladine

CEU – skodelica: #istandwithCEU

Budimpešta je moje (drugo) mesto. Poleg Ljubljane. To je mesto, v katerem se počutim dovolj doma, da se v trgovinah včasih pretvarjam, da sem domačin, čeprav ne znam madžarsko. Budimpešta je bila moja »lastna soba«. Tam sem pisal svoj magisterij in doktorat, prvi na LGBT temo v Sloveniji ... a brez bogate knjižnice na Centralni evropski Univerzi (CEU) ne bi bilo nič od tega. Ure in dnevi, ki sem jih preživel v tisti knjižnici, dragoceni trenutki, ko sem se namakal v *Széchenyi fürdő*, in ljudje, ki sem jih tam spoznal, in so danes moji prijatelji, so najlepši deli mojega študijskega življenja v tujini. Tole skodelico sem ukradel v stanovanju, ki sem ga najemal. Za spomin na hektolitre kave, ki sem jo popil ob pisanju.

Revija Narobe: Narobe. Kje je vse prav.

LGBT revijo *Narobe* sem urejal od leta 2007, ko smo jo zasnovali, do 2015. Delal sem z ekipo, ki bi si jo lahko želel vsak urednik. Še dandanes v seminarskih nalogah svojih študentk_ov najdevam reference na članke iz te revije. Opravili smo dobro delo (in zato dobili zlato tifanijo!), ki ga zdaj na spletni platformi narobe.si nadaljujejo, kot bi rekel Balašević, *neki novi klinici*.

Knjige govorijo same zase.

Da, napisal sem jih nekaj. A zdaj niso več moje, ker se z njimi pletejo nove zgodbe. Redko, a kdaj kakšno od njih slišim. Tale, ki mi je bila poslana po elektronski pošti, me je vrgla na rit. In naredila velik knedelj ganjenosti v grlu:

»Nisem prebrala vseh tvojih knjig, ampak (zame) najpomembnejšo *Mi, drugi* sem večkrat prebrala, pa tudi veselo sem jo podarjala naokrog ljudem, za katere sem upala, da se jih bo »kaj prijelo« s pomočjo prav te knjige – ker se jih prej nikakor ni. Če ne bi bilo tebe in tvoje poti, bi imela gotovo precej bolj izkrivljeno predstavo o tem, kako da »mi drugi« v akademskem ali kakšnem primerljivem svetu sploh ne moremo uspeti in, kdo ve, mogoče niti ne bi poskušala.«

**Konference v tujini: Letališče. Letalo. Hotel. Konferenca. Večerja (joj, raje bi bil sam).
Letalo. Domov.**

Obiskovanje mednarodnih konferenc je del mojih službenih obveznosti in z veseljem srečujem kolegice in kolege, ki se ukvarjajo s podobnimi temami kot sam. Najljubše so mi majhne, intimne konference, ki omogočajo široko razpravo. A konference vse bolj postajajo velik biznis. In te masovke so lahko neznansko dolgočasne! Na njih sovražim:

- če znanstvenice_ki berejo svoje referate (kot da poslušalke_ci ne znamo brati), še posebej, če govorijo samim sebi in neartikulirano, tako da jih nihče nič ne razume ali nič ne sliši. (Mikrofon sicer držijo, a stran od ust.)
- če si gospodje in gospe vzamejo bistveno več časa, kot jim je odmerjeno – joj, prejoj, njihove ugotovitve so tako zelo ključne in pomembne, da se preprosto ne morejo držati odmerjenega časa! (Bljek.)

V elementu na konferenci na Univerzi v Edinburgu, 2013.

Ajša: Najboljši pes na svetu je bil najin.

Ajšina ovratnica in žogica.

Slovo

Ajša ni več. Povožil jo je avto. Zgodilo se je v delčku trenutka, tako dokončnem in nepovratnem, da zaskeli telo, ko se vanj naseli ta grozljiva bolečina, ki traja dneve, dolge dneve. In tedne, dolge tedne. Pred teboj leži mrtvo telo in nikoli se ne zbudiš iz morečih sanj. Res se je zgodilo ...

Pravzaprav ne slišim zvoka. Le tisti top udarec, ob katerem se mi je zdrznilo srce, potem pa v mojih spominih ostane le še slika, počasen film brez glasu. Saj ni res, saj ni res, mi je švigalo skozi misli, ko sem klečal pred njo na cesti in videl njen zadnji izdih. Videl sem njene oči, kako so postale motne, kot da bi z injekcijo vanje vbrizgnil strup. Ni je več. Ni je več! Zvok se vrne. Kričim, kričim, grozljivo kričim in vpijem, a nič več je ne zbudi. Ni je več ... V solzah opazim, da se je okrog ceste zbralo kup ljudi. Neka ženska me stisne za ramo in me poskuša pomiriti. Ozrem se in reče mi: »Je že dobro. Zdaj je v nebesih ...«

Z avtom sva zavila v majhno vasico na Gorenjskem in na koncu vasi, pri neki kmetiji, sem jo opazil že od daleč. V leglu sta ostali samo še dve psički: bela in rjava. Vzela sva rjavo, Ajšo, čeprav sva se pozneje pogosto spraševala, kaj se je zgodilo z njeno sestro. Malo nama je bilo žal, da nisva vzela kar obeh.

Čeprav sva bila trdno odločena, da bo »pes spal v dnevní«, sem tretjo noč podlegel njenemu moledujočemu nežnemu joku: od takrat naprej je spala na robu najine postelje v spalnici, med mojimi nogami, dokler se neke noči ni odločila, da ni več mala bebica in da lahko spi v svoji košari. Takrat smo vsi dobili malo več prostora ... že zdavnaj pa smo si veliko prostora drug za drugega naredili v svojih srcih.

Ajša ni postala samo del naju. Postala je del blokovske skupnosti, kjer sva žvela. Otroci so jo vzljubili in ona je vzljubila njih. Kadar koli so nas opazili na dvorišču, je priteknel kakšen od njih, vpijoč: »Ajša, Ajša!« Čeprav se jim je zgoj na hitro ulegla na hrbet, da so jo počohali, potem pa takoj pritekla nazaj, češ, mudi se mi na sprehod in gospodarja me čakata, je v tem neznansko uživala. Najraje jo je imel neki fantič, ki je vedno, ko jo je videl, pred njo sedel na tla in jo objel.

A Ajša je imela tudi svoje pasje prijatelje: v nekaj tednih po njenem prihodu sva spoznala kup novih ljudi, lastnikov psov, s katerimi smo potem postali »pasja družba«. Ob večerih smo se dobivali na sosednjem travniku: psi so imeli svoje olimpijske igre – neskončno dirkanje sem

in tja – mi pa smo prežvekovali dnevne dogodke, si izmenjevali »starševske pasje nasvete« in se po malem hvalili drug pred drugim, kako pridne pse da imamo.

Sčasoma se nismo več dobivali na travniku. Psi so odrasli in otroške pasje razigranosti je bilo konec. Tudi Ajša se je spremenila: postala je gospa. Nič več ji ni bilo mar za »neumne otročarije«, le pri teniških žogicah so se ji še zatresle noge in zasvetile oči. Teh sva ji v sedmih letih njenega življenja zmetala na tisoče. Znova in znova in znova. Te igre se ni naveličala nikoli. Niti to zadnje poletje, ki smo ga preživel skupaj: kar naprej sva ji morala metati žogico v morje, ona pa jo je potem reševala, če le ni precenila, da je morje preveč valovito. V teh primerih sva morala žogice, ki sva jih zmetala v morje, rešiti kar sama. Ampak – taka je bila naša ljubezen. Za to ljubico malo bi naredila vse na tem svetu. In ona nama je vse to vračala z največjo hvaležnostjo. Imela je največje pasje srce.

Na poti z morja smo naredili naš prvi selfi. Ko sem pritisnil na sprožilec, nisem vedel, da bo to naša zadnja skupna fotografija ...

Držite se tistih, ki jih imate radi. Življenje je krhko.

(Kolumna, *Kralji ulice*, december 2014)

Stara mama je bila vedno moja zaveznica. Danes s svojim možem živim v njeni hiši.

Sklenjen krog

»Kaj boš ti govoru, mulc, k sm ti rit brisala,« mi je moja stara mama neštetokrat zabrusila v obraz. In se takoj zatem nasmehnila, češ, saj ne misli tako resno. To je bil njen ultimativni argument – z njim je zaključila vsak najin spor. Tudi tistega, neko dopoldne v kuhinji, ko sem jo bogsigavedi s čim tako razjezil, da je pograbila leseno desko, na kateri je rezala čebulo, in mi jo razbila na glavi. Resnici na ljubo in stari mami v zagovor je potrebno povedati, da je bila deska trohniva in usoda, da se razpolovi na pol, neizbežna.

V srednješolskih letih me je ob pol šestih zjutraj budila za prvi jutranji avtobus. Ta jutra sem sovražil in želel sem si tišine. Ona pa je kar naprej žlobodrala in obnavljala vaše čenče, ki me niti najmanj niso zanimale. Zato se nisem odzival na njene besede. Bil sem tiho in včasih sem jo prosil, naj bo tiho tudi ona. »Kaj boš ti govoril, mulc, k sm ti rit brisala,« je potem priletelo na mizo, skupaj z benkotom in šnito kruha z marmelado, ki mi ju je pripravljala za zajtrk. Včasih je dodala še, da sem en tumpec, čuden, ker nič ne govorim.

Njena volja do življenja jo je držala pokonci do lanske jeseni. Štiriindevetdeset let. Potem se je vse začelo strmo spuščati proti koncu. Demenca je zažrla v njene možgane in v glavi se je preselila v svoj svet. Lansko leto novembra, ko sem nek konec tedna pazil nanjo, sem ji moral skuhati le kosilo, vse drugo je postorila še sama. Letos februarja, ko sem spet pazil nanjo, je bila stvar povsem drugačna. Nič več ni bila v svoji hiši – preselili so jo v hišo mojih staršev – in ničesar več ni zmogla sama. Zjutraj sem jo preoblekel in takrat je med nama padla še zadnja pregrada: njeno golo telo. Z rokami, čeprav brez moči, je še vedno poskušala zakriti svoje prsi in tako ohraniti nekaj dostojanstva. Ko sem jo pozneje peljal na stranišče in tam postoril vse, kar je pač postoriti treba, sem se zavedel, da je krog sklenjen. Vzel sem ji njen ultimativni argument.

Ob tem spoznanju sem potihem jokal v sebi; ko se je krog sklenil, se je zaključil tudi del mojega življenja. In v istem trenutku sem pomislil na konec drugega dela življenja: kdo bo skrbel za mene, ko bo demenca zažrla v moje možgane in bo moč izpuhtela iz mojih rok in nog? Verjetno bom trohnel v kakšnem domu za ostarele in državi visel za vratom. Kajti ta država ne želi, da bi imel svojo družino. Raje si me naprti na svoj hrbet, kot da bi pogledala preko svoje ideološke zaslepljenosti.

Zvečer sem mamo dal spat in na obraz sem ji s palcem naredil tri križe. Tako kot je nekoč ona s svojo hrapavo roko drsela po mojem otroškem obrazu in mi s tem odpravila strah pred nočjo. Vem, da je tisto noč zaspala v miru. In ko se enkrat kmalu zdaj ne bo več zbudila, me bodo tolažile besede, ki mi jih je tisti konec tedna izrekla. Rekla je, da je pripravljena. Da ima dovolj. Da si želi konca. Izkusila je svoj pošten del življenja.

Tudi jaz ga hočem. Z nekom, ki me bo zadnjo noč dal spat.

(Uvodnik, Narobe št. 5, marec 2008)

Jana S. Rošker

Foto Sunčan Stone

Rojena sem bila pozno pomladi leta 1960. Zgodilo se je v Prekmurju, v duhu sanj neskončnega obzorja, v prostoru, kjer se oblaki stikajo z brezmejno ravnico in v času, ko so bile iluzije še možne. V Prekmurju bele zime, brsteče pomladi, radostnega poletja, pisano otožne jeseni.

Odraščala sem v Murski Soboti, v domu, ki mi je nudil podporo in mi hkrati predstavljal izziv. Sredi odraščanja sem se morala, kot vsako odraščajoče bitje, soočiti s hudo grozo neizpolnljivosti. A hkrati me je takrat prevzela neizmerna radovednost, ki je veljala vsem temeljnim filozofskim vprašanjem: Kdo sem? Kaj je smisel življenja? Kje so moji copati? Po maturi sem se vpisala na študij sinologije na Dunaju in tako sem prišla do svoje obsedenosti s Kitajsko. To deželo ogromnih, nasprotij polnih razsežnosti, sem prvič obiskala pri dvajsetih letih, po končanem drugem letniku sinologije na dunajski univerzi. V Cesarstvu sredine sem ostala celi dve leti in se pošteno zaljubila v njegova nasprotja. Zato sem tak dveletni obisk ponovila po končanem četrtem letniku svojega študija in odtlej obiskujem Kitajsko, Kitajce in Kitajke, kadarkoli mi to dopuščajo moja pogosto omejena finančna in časovna sredstva.

Sicer pa so zame ti obiski ne glede na to, kaj pomenijo moji duši, tudi poklicno potrebni, kajti medtem sem se odločila za poklicno pot profesorice sinologije. Ta pot je često precej strma in zato naporna, (predvsem, ker sem kot Prekmurka pač hči ravnine), vendar je nisem nikoli niti za hip obžalovala. Po končanem študiju in doktoratu na dunajski univerzi sem skupaj s kolegom Andrejem Bekešem in Mitjem Sajetom v skupnih naporih, (ki so pogosto vključevali tudi poglobljene skupne raziskave vrhunskega slovenskega vina) na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani ustanovila Oddelek za azijske študije. Oddelek, ki sem ga devet let z ljubeznijo in deloholizmom vodila tudi kot predstojnica, še danes brsti in uspeva.

Študenti in študentke, s katerimi tam preživljam svoje razgibane dneve, so še vedno moji najboljši učitelji in učiteljice. Moja največja strast pa je povezana z raziskovanjem in s teorijo znanosti.

V času brstenja, rasti in razvoja novepečene slovenske sinologije sem tako napisala goro znanstvenih člankov ter dvajset knjig in obstaja huda nevarnost, da bom kaj kmalu spet kakšno. Poleg poučevanja in raziskav se z vso možno evforijo ukvarjam tudi z jazz petjem, pisanjem pesmi in komponiranjem, pa tudi z našima neznansko prijaznima psičkama Momo in Lajko. Poleg oddelka sem soustanovila in rodila še nekaj mnogo bolj dragocenega: dva človeška otroka, ki si ravno pričenjata utirati pot v svet odraslih. Njun oče, kitajski slikar, že vrsto let ponovno živi v svoji velikanski domovini, mi pa skupaj z mojo življenjsko sopotnico Téo, ki je prav tako sinologinja, v majceni prestolnici naše majcene državice.

Veličina Kitajske, katero vsi pogosto obiskujemo, in mogočne podobe njene tradicije nam širijo obzorje in krepijo zavest o tem, da je pravzaprav vseeno, katero zemljo tlačiš. Naj bo kitajska, prekmurska, avstrijska ali culukafrijska, pomembno je, da ne pozabiš, da smo pod belo, črno, rumeno ali rjavo kožo vsi krvavi, in da se nato spomniš, kdo pravzaprav si.

Jana S. Rošker je za svoja besedila izbrala svetlo modro barvo.

Prve širitve obzorja

Seveda je običajno, da se punčki za četrti rojstni dan podari punčko. No, sama sem dobila tudi helikopter, da ne bo pomote. In moja punčka je bila malo drugačna. Bila je temnopolta in ime ji je bilo Karmen. Ali stoje za takšnim darilom latentni orientalizmi? So temnopolti naše igrače? Ali pa so naše hčere in sinovi, prababice in strici? S Karmen sva vsekakor bili kar v najtesnejšem sorodstvu in tega sem bila vesela.

Četrti rojstni dan s temnopolto punčko v naročju

Idoli iz otroštva

Tom Sawyer je bil zame simbol otroškega upornika, Pika Nogavička pa ena redkih ženskih likov, ki so bili vredni posnemanja zaradi svoje moči, pameti in duhovitosti. Prav tako kot Tomu je bilo tudi njej dovoljeno plezati po drevju, biti umazana in kuštrava, naklepati in izvajati lumparije in živeti svojo bogato domišljijo v svetu, v katerem odrasli niso imeli kaj dosti besede. Obe knjigi sta marsikaj doprinesli k temu, da sem že v zgodnji mladosti postala knjižni molj.

Pustolovščine Toma Sawyerja in Pika Nogavička

Študij na Dunaju

Po končani gimnaziji v Murski Soboti mi je študij sinologije na Dunaju krepko razširil obzorje. Že samo učenje pismenk in kitajske kulture me je soočilo z lepotami drugačnosti. Dunaj je bil konec osemdesetih in v devetdesetih letih talilni lonec kultur, kozmopolitsko in živahno mesto. Spoznala sem nove prijateljice in prijatelje, postala anarhistka in feministka, zaživela svojo prvo resno zvezo in pričela prevpraševati svet in družbo na zrelejši in bolj političen način. Na Dunaju sem končala dodiplomski in podiplomski študij, v sklopu katerega sem dvakrat po dve leti prebila na Kitajskem. Ta barvit in zanimiv študij sem zaključila z doktoratom o kitajskem anarhizmu. Za to temo me je seveda navdušil Dunaj, njegove bohemske kavarne, njegova kritičnost ter debate in akcije, ki so bile tam možne. Kot moj drugi dom ostaja Dunaj za vselej v mojem srcu.

Knjigi *Dunaj in njegovi Slovenci* ter *Die Kunst, Österreicher zu sein* (Umetnost, biti Avstrijec)

Feminizem in SOS telefon

V času gimnazije je bil feminizem zame izraz nečesa groznega, čemur se je bilo treba izogibati. (V tistih letih se je bilo pranju možganov enako težko izogniti, kot dandanes). V času študija sem se prepričala, da je bil to nadvse masten predsodek. Spoznala sem vrsto izjemno prijetnih mladih feministk in celo nekaj zelo prijetnih feministov (eden od njih je postal moj prvi mož). Spoznala sem tudi, da so razlike med spoloma v precejšnji meri tudi naučene, torej družbeno konstruirane. Pa še to mi je postalo jasno, da velja isto tudi za spolno usmerjenost, karkoli naj bi to že bilo. In tudi to, da so ženski spoli kar vsi povprek diskriminirani, strukturno in politično. Zato sem tudi po študiju in selitvi v Ljubljano takoj pohitela k ženski skupini Lilith. In k skupini SOS telefon za ženske in otroke, žrtve nasilja. Bilo bi fino, če bi lahko zaživel v svetu, v katerem razlike med nami ne bi več opredeljevale naše vrednosti oziroma tega, kako se nas vrednoti. V svetu, v katerem bi bile razlike prej nekaj, kar velja proslaviti kot temelj enakovrednosti. To je zame feminizem.

Telefon, kipec Boginje in feministične knjige

Prvi študijski leti na Kitajskem v okviru študijske izmenjave

To, da se mi je že pri rosnih dvajsetih letih zgodila Kitajska, je bilo največje čudo mojega življenja. Od samega čudenja sem kar naprej zijala v vse, kar me je obdajalo, in moje kitajsko okolje je name reagiralo na isti način. Radovednost je lepa čednost. Radovednost je privedla do filozofije! Četudi je včasih taista radovednost malo zoprna, predvsem če si sam kar naprej objekt njene potežitve. Mene je radovednost kmalu zatem privedla do zank in labirintov metodologije medkulturnih raziskav v sinoloških študijah.

Popotovanja po Kitajski v sklopu študijske izmenjave (1980-82)

Raziskave na Kitajskem

V sklopu kasnejšega doktorskega študija sem prebila še dve leti v Pekingu, kjer sem v arhivih Univerze Peking raziskovala zgodnji kitajski anarhizem. Pri dvajsetih letih sem prvič preživela dve leti v tem carstvu Sredine, ki je moj tretji dom. Tukaj sem sklenila nekaj najlepših in najpomembnejših prijateljstev mojega življenja. Spoznala sem, na kakšen način lahko živiš polno in hkrati osveščeno v državi, v kateri ozaveščanje ni preveč zaželeno. Spoznala sem, da je drugačnost pogosto samo istost v drugi preobleki.

Slovarček, čepica, palčke, sandali, kaligrafski pripomočki in zadaj kolaž Kitajska

Po bivanju v chan (zen) templju

V sklopu raziskovalnega in predavateljskega dela sem preživela več let tudi na Tajvanu. Med drugim večkrat po mesec dni v zen templju blizu Taizhonga. Celodnevne meditacije in dva obroka vegetarijanske hrane dnevno – vse to mi je bilo všeč. A s strogo prepovedjo govora sem imela nekaj težav. Kasneje se je izkazalo, da je to odlična in pogosto neobhodno potrebna metoda. Morda je bilo tudi zaradi tega vselej tako zanimivo in hkrati strašljivo stopiti nazaj v stvarnost. Žvečilni gumi takoj po sestopu s hriba v mesto je običajno zelo pomagal.

Drugi vidiki bivanja v ze templju

Kitajska filozofija

Slika Metuljeve sanje prikazuje Zhuangzijevo zgodbo o metuljevih sanjah, o tem, kako v hipu, ko se prebudiš iz sanj, v katerih metuljčkaš kot metulj, ne veš, ali si človek ali metulj. V takšnem somraku jutranje zarje sem tudi jaz odkrila ljubezen do kitajske filozofije. In umetnosti. Pa tudi do umetnikov. Z enim od njih, tistim, ki je naslikal te Metuljeve sanje, sem se tudi poročila, rodila dva otroka in vsi skupaj smo preživeli deset lepih let. Potem so se naše poti razšle na razpotju med filozofijo, umetnostjo in stvarnostjo. A ljubezen do kitajske filozofije je ostala v meni in vem, da me ne bo nikoli zapustila. In isto velja za ljubezen do Janka in Nilsa.

Metuljeve sanje

Dva plakata na isto temo

Desni plakat je iz Kitajske. Srečala sva se na začetku osemdesetih, ko sem se kot naivna dvajsetletnica prvič sprehodila po pekinških ulicah. Takoj me je pritegnil, saj je bil eden od redkih, ki ni poln kričečih barv in tipiziranih nasmehov opeval srečne sedanjosti in sončne bodočnosti, temveč je tiho in subtilno obudil spomin na neko večno hrepenenje, na bolečo željo po svobodi. Tako sem za smešen drobiž kupila košček svobode v obliki plakata, ki upodablja osvobojeno ozemlje v Yan'anu. Podoba te svobode me nenehno spremlja, kot tih spomin na možno bodočnost. Podobna občutja vzbuja v meni levi plakat, ki se mi je pridružil deset let kasneje in je spomin na delavnico o feministični znanosti v Berlinu.

Moje sanje

Osvobojeno ozemlje

Največja strast in hkrati poklic

Združitev dolžnosti in radosti je težka zadeva. Ne vem, komu in čemu vse se imam zahvaliti za dejstvo, da sodim med tiste srečneže, ki jim je delo, ki ga opravljajo, v največje veselje in včasih celo v užitek. A vsaj kar se mene tiče, je to delo hkrati pogosto tudi zahtevno, povezano s številnimi moralnimi dilemami in odgovornostmi ter obteženo s tonami nepotrebne birokracije. Po drugi strani pa omogoča nenehen dialog, ki bogati naše védenje o svetu in disciplini, kateri pripadamo. Taki dialogi se dogajajo na konferencah, simpozijih, mednarodnih delavnicah in skozi branje ter pisanje. Predvsem pa se dogajajo v predavalnicah, v katerih lahko spregovorim s študentarijo. To so moji najboljši učitelji, moje najpomembnejše učiteljice.

Foto Sunčan Stone

Upanje na boljši svet

Pri eni od gledaliških predstav, ki jih pogosto uprizorimo na Oddelku za azijske študije Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in pri katerih sodeluje tako študentarija, kot tudi nekaj vzvišenih in resnih profksinj in profksov, je nastala tale fotografija. Predstava se je imenovala *Nevarna zgodovina rumene nevarnosti* in v njej skupaj s študentkami in študenti pojem kitajsko propagandno pesmico iz šestdesetih let *Socializem je dober*. Tako kot je v vsaki šali zrnce resnice, je bilo tudi v naši satiri zrnce upanja na boljši svet.

Moja zbrana modrost

Kadar tudi v odraslih letih ne znamo primerno brzdati svoje otroške radovednosti, nas to (za kazen!) lahko privede do strasti za raziskovanje. Pri meni se rezultati teh nebrzdanih strasti in preko njih nakopičenega znanja kažejo v gomili knjig in gori člankov. Debate z bralci in bralkami v predavalnicah, na znanstvenih konferencah in preko digitalnih kanalov mi širijo obzorje. Hvaležna sem vsem, ki me na tak način ohranjajo živo. Branje in pisanje je oblika pogovora in vir neskončnih debat, preko katerih brusimo jezik. Nega jezika pa je nega misli. In misli nas na svojih krilih ponesejo v svetove, ki bi si jih sicer težko predstavljali, kaj šele obiskovali. Večina teh knjig govori o drugačnosti; o drugačnosti ljudi, jezikov, kultur, paradigem in metodologij. In o iskanju poti do prostora in časa, v katerem jo lahko zares sprejmemo in se z njo poistovetimo.

Moje knjige in učbeniki

Prva poroka: Peter

Peter je najboljši prvi mož, kar si jih lahko omisliš. Bil je ljubeč, nežen razumevajoč in pameten, saj je bil vendar cela štiri leta starejši! Ta ljubeznivi in kritičen Dunajčan mi je pokazal marsikaj zanimivega in pomembnega, me uvedel v svet političnega aktivizma in me navdušil za feminizem. Tako si tudi ob poroki nisva mogla kaj, da se skupaj s pričami ne bi skrivaj slikala pred grafitom anarhizma na steni cerkve. A potem so naju poti (med drugim ravno zaradi anarhistične usmerjenosti) odnesle na različne konce sveta: mene na Kitajsko, njega v Španijo. A vesela sva vsakič znova, ko se najine poti križajo.

Jana in Peter

Držanje za roke - slika Hua Qinga

Druga poroka: Hua Qing

Hua Qing, oče mojih otrok, je naslikal tudi tole sliko, ki se imenuje *Držanje za roke*. Prikazuje odnos med bitjema, ki stopata po površini kompleksne stvarnosti, ujeta med neizprosno Scilo minljivega časa in nevarno Karibdo udobja. Tudi najine poti so se razšle po desetih letih. Hua Qing se je vrnil na Kitajsko, kjer so ljudje bolje razumeli njegovo umetnost, a se je vsako leto vračal na vsaj enomesečni obisk k sinovoma.

Téa in njen hobi

Téa je moja partnerka, s katero živim zadnjih štirinajst let. Ta leta so minila v veliki ljubezni in dinamičnem, pogosto celo burnem, sožitju. Najin odnos ponosno ignorira dejstvo, da naju loči celih sedemnajst let mladosti. Kot keramika, ki jo ustvarja med lončarjenjem, ki je njen hobi, je ta odnos harmoničen, a pogosto nepravilnih oblik. Vendar oboje preveva lepota, ki je ne vidiš samo z očmi. Kakšna sreča, da piše Téa doktorat o kitajski estetiki! To je čudovito – tako za njeno keramiko, kot tudi za najin odnos. Zato bo ta odnos ostal za vselej lep, četudi je pot do tega, da bo v družbi dejansko sprejet kot oblika enake ljubezni, še dolga in trnova.

Téina keramika in zadaj kolaž Šalovci

Šalovci

Po dolgih letih strogega odrekanja, ekscesivnega varčevanja in pridobivanja kredita sva si s partnerko omislili majhno hiško sredi Goričkega. S tem sva uresničili ene od mnogih skupnih sanj. Zame je to najlepše možno okolje za branje in pisanje. Morje zelenja v vseh odtenkih, pomešanih s prosojno sivino meglic. Temačni mešani gozd. Gost gozd. Iskrivi sončni žarki in dolgi sprehodi ob njivah. Prijazni ljudje in dobri sosede. Na polički stoletne hiške stoji medeninasta raca iz Afrike. Prinesel mi jo je moj najboljši prijatelj Borut, ki ga je pot iz rodnega Prekmurja ponesla daleč v svet, najprej v Ljubljano, potem v Berlin, pa v Afriko in nato vse prekmalu v Večna lovišča. Borut je rekel, da ga je ta raca v Afriki spomnila name. Na polički ji dela družbo Gospod Ficko, ki budno straži nad vsem dogajanjem v hiški. Gospoda Ficka je iznašel in realiziral moj prav tako najboljši prijatelj Mare. (Slednji sicer še zdaleč ni v Večnih loviščih, a ga kljub temu ne vidvam prav zelo pogosto). Zato pa spomini na moja najboljša prijatelja prevevajo šalovsko hiško in skrivnostne meglice, v katere se pogosto odeva.

Gospod Ficko in medeninasta raca

Dva pola glasbe – moj hobi

Činele in stojalo za note sta samo dva od mnogoterih polov glasbe, ki se ji ljudje tako težko upremo. Spremlja nas na vsakem koraku, včasih celo preveč vsiljivo. A vendar nas glasba vselej tudi potolaži, nam daje moč in nam pomaga razmišljati. Tudi mene je plaho in vztrajno spremljala, zato sem si pri 49 letih, ko sta bila oba otroka že samostojna, privoščila pouk solo petja. Rezultat: zgoščenka *Puščavnik* in radostne ure vaj ter koncertov in predstav. Najboljši medij izražanja. Najboljši hobi stoletja!

Foto Sunčan Stone

Tretji starš in druga mama z navdušenima najstnikoma po petih letih skupnega življenja

Navdušenje in najstnik sta seveda pojma, ki sploh ne gresta skupaj. Pravzaprav sta drug drugemu nasprotna in se vzajemno izključujeta. Kljub temu smo uspeli med družinskim smučanjem vsako leto ovekovečiti vrsto primerov, v katerih se je to nasprotje izničilo in rezultat je bil pristen navdušen najstnik (vsaj za pet minut, če ne več). V tem primeru gre za sliko, ki je nastala na smučarskih počitnicah pet let po tem, ko je prišla v našo družino Téa kot moja partnerka in naša skupna življenjska sopotnica.

Jana, Tea in najstnik

Družinska slika po referendumu

Slika prikazuje mojo razširjeno družino in mene neposredno po tem, ko smo oddali svoje glasove na enem izmed volišč, kjer smo občani in občanke v hladnem in ksenofobnem decembru 2015 odločali o uveljavitvi oziroma zavrnitvi novele zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Rezultate smo seveda vsi predvideli, vendar smo ob tisti zgodnji uri vseeno še zmogli občutiti kanček upanja in predvsem ponosa.

Kdo je kralj in kdo kraljica, kdo gospod in kdo gospica?

Spolne vloge so od nekdaj glasno in jasno opredeljevale, kdo naj bi ljudje bili, kaj naj bi počeli, za kaj naj bi bili odgovorni in za kaj naj bi se (ne) zanimali. Zato se mi ne zdi dobro, če so povezane s kakršno koli – domnevno apriorno zastavljeno – delitvijo dela, z razlikami v prihodkih, s produkcijo in reprodukcijo. Seveda se nam potem lahko zastavi vprašanje o tem, ali bi bile v tem primeru spolne vloge sploh še potrebne. Če pomislimo na to, da je že sama kategorija spola krepko pod vprašajem, bi lahko prišli do zaključka, da mora biti potemtakem položaj kategorije spolnih vlog še toliko bolj ogrožen. Na srečo to ne drži, kajti vsak človek mora v svojem življenju igrati veliko različnih vlog. Tiste, ki so pristne, so seveda najbolj navdihujoče in hkrati najnevarnejše. Želim si živeti v družbi, ki bi omogočala pristno življenje, polno igranja in najrazličnejših vlog. In hkrati v družbi, ki ne bi dovolila nasilja nad nikomer, ki v vlogah svojega življenja nikogar ne ogroža.

Salomé

Rodila sem se 23. novembra 1968 na otoku Rabu na Hrvaškem materi Milici in očetu Vladimirju. V družini kuharice in peka sem bila zelo nagajiv fantiček, ki je vedno iskal svoj prav. V tistem okolju smo se igrali zunaj hiše in sem skrivoma zbujala punčko v sebi. Svoje transseksualnosti še nisem poznala, sem se pa že tedaj rada igrala z deklicami, v šoli pa sem bila glavna pri igrah z elastiko. Na skrivaj sem oblačila mamine in sestrine obleke in se ličila. Pred ogledalom sem oponašala znane pevke in predvsem plesala kot skupina Lokice, ki je krasila televizijske ekrane in odre Zdravka Čolića. Moj najsrečnejši dan je bil pustni torek, ko sem popolnoma zaživela v ženskih oblačilih.

Končala sem gostinsko turistično šolo, smer natakark. Potem sem bila vpoklicana v JNA, tedanjo Jugoslovansko narodno vojsko. To je bila zame ena najtežjih izkušenj, saj ni bilo preprosto pred vojaki skrivati svoje drugačnosti. Moja velika želja je bil oder – uresničila se mi je na nudistični plaži otoka Raba v Suhi punti in takrat sem začutila, da moje srce hrepeni po medijskem svetu.

Leta 1988 sem zaradi stalnega kreganja doma začutila, da me otok Rab duši. Odšla sem s trebuhom za kruhom: spakirala sem kovček, odšla na Reko in stopila na svojo medijsko pot. Kmalu me je življenje odpeljalo v Ljubljano, kjer sem se začela boriti za pravico do vsakovrstne drugačnosti. V medijih sem se izpostavila kot človek, ki želi družbi dopovedati, da bi morali biti vsi enakopravni. Vendar so bila vrata zaprta in mnogi so me meli za čudaka. Optimizem in vztrajnost sta me pripeljala daleč, ker sem verjela vase in enostavno čutila, da je to moje poslanstvo. Leta in leta sem se borila, da sem v televizijskih intervjujih lahko povedala, da z drugačnostjo ni nič narobe in da smo v bistvu vsi drugačni.

Z nastopom v hrvaški resničnostni oddaji *Big Brother* in kasneje v slovenskem šovu *Kmetija* sem postala priljubljena pri delu občinstva. Velik uspeh je prinesla izdaja moje biografije *Novo rojstvo*, ki jo je napisal Tomaž Mihelič. To je bila namreč prva knjiga na temo transformacije spola v slovenskem jeziku. Po vsej Sloveniji so se vrstili nastopi z imitacijo znanih pevk in zelo uspešne zabave. Dokazala sem, da tudi jaz zmorem. Moj največji uspeh pa je bila kulinarčna oddaja *MasterChef*, kjer sem odkrila svojo nadarjenost za kuhanje. Mami kuharica, ati pek, očitno sem podedovala talent, ki se je vsa ta leta skrival v meni.

Trenutno delam kot kuharica in uživam v svojem novem poklicu na novi poti. V oddaji *MasterChef* sem požela najširše priznanje družbe in uresničila, kar sem si najbolj želela. Končno sem sprejeta od večine in zato sem neskončno hvaležna.

Salomé označuje rožnata barva besedil. Na razstavi je izpostavila tri modne kreacije: Galia, Boštjan Polanec in Vesnish Vesne Mirtelj.

Deklica v fantovskem telesu

Nekatere stvari preprosto razumeš; za to ti ni treba prebrati nešteto knjig ali se šolati na najbolj elitnih univerzah. To, da sem ženska, vem že od rojstva. Žal sem na začetku v to verjela predvsem sama. Starši so mi namreč vztrajno in na strog tradicionalni način vbijali v zavest, da sem fant. In za fanta se pač spodobi, da se igra z avtomobilčki in v kratkih hlačah pleza po drevju. Nisem plezala, raje sem dneve prežдела v kuhinji ali v omari z maminimi oblekami, in tu se je začelo. Težko bi rekla, da sem vedela, kaj se z mano dogaja, saj pri sedmih letih še nisem razmišljala o trpljenju, odgovornosti in ljubezni, vendar se je nekje globoko v meni, kot droben izvir poguma, rodil občutek, da tisti drobni, živahni fantiček nisem jaz. Vse na meni se mi je zdelo tuje, razen oči, ki so negotovo, a zvedavo strmele v ta čudni veliki svet. (Odlomek iz knjige *Novo rojstvo* Tomaža Miheliča, 2009).

Odnosi družinskih članov

Mama je prvi šok doživela, ko je ugotovila, da me privlačijo moški. Mame pač to vidijo, začutijo prej. Ni vedela, da je to zgolj posledica globljega problema, saj za transseksualnost še slišali nismo, kaj šele, da bi se o tem pogovarjali. Že istospolna usmerjenost je bila višek za okolje, v katerem sem odraščala. Počasi, a vztrajno sem jih navajala na svoj način življenja, ki ga sicer tolerirajo, nikakor pa ne podpirajo. Tudi s starejšim bratom sva se nenehno prepirala prav zaradi njegove konservativnosti. Mnogo lažja je bila komunikacija s sestro, ki je edina v naši družini, s katero se lahko odkrito pogovarjam o vsem, kar me muči. Zna mi prisluhniti in me potolažiti ter spomniti na svetle trenutke, ki so pred mano. Večkrat me opozori, naj s svojimi tegobami ne obremenjujem mame, da je ta že veliko prestala in nekaterih stvari preprosto ne razume. Četudi *NOVO ROJSTVO* 89 daje občutek, da me kot hčerke nikoli ne bo sprejela, me globoko v sebi neizmerno ljubi kot svojega malega Nena. (Odlomek iz knjige *Novo rojstvo* Tomaža Miheliča, 2009).

Salomé kot Nenad na Rabu

Odrasli Nenad

Boy George, K4

Morda je bil kriv Boy George, glasbeni kameleon. Takrat sem prvič ugotovila, da si kot moški lahko naličen. Ne glede na to, da je živel tam daleč, daleč stran, v takrat zame nedosegljivem Londonu, sem imela občutek, da je to tisto, kar bi najbolj prijalo moji duši. Preobleči se v barve, si naličiti obraz, stopiti na oder in se prepustiti ... Nenehno sem razmišljala o nastopih kot travestit, imitator znanih osebnosti. Navezala sem stike z Ljubljano, kjer je bil znameniti K4. Klub, ki je bil ob nedeljah rožnato obarvan in je vabil istospolne ljudi iz vse Jugoslavije. V 'Štirki', kot ji še danes ljubkovalno pravijo, sem imela svoj debitantski nastop 24. novembra 1989. Vse, kar sem dosegla do danes, se je začelo kaliti prav v kleti Kersnikove ulice. (Odlomek iz knjige *Novo rojstvo* Tomaža Miheliča, 2009).

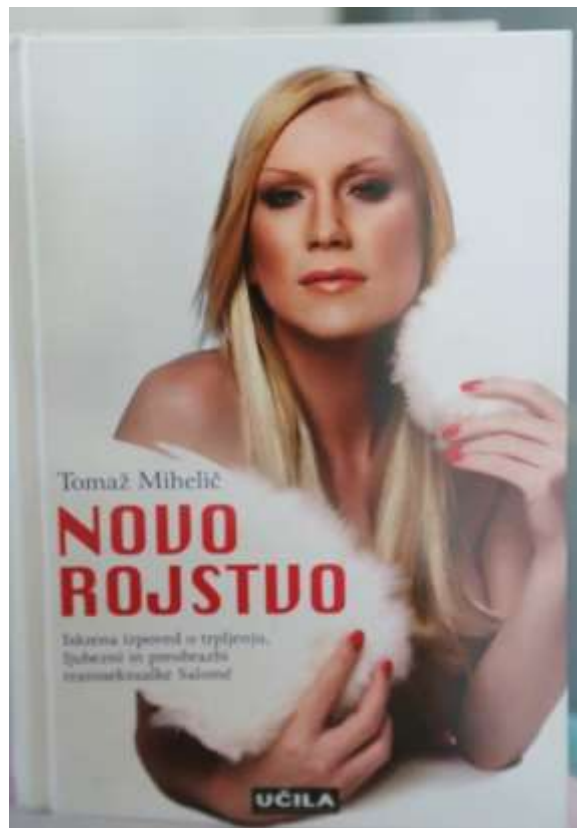
Nagrada Štirka 98 za transvestita Salomé

Božja napaka?

Menda je za to kriv Bog, ko je ustvaril Adama in Evo, ter tako začrtal razliko med spoloma. Vendar pa je ta možakar ustvaril tudi mene, in prav rada bi se soočila z njim na štiri oči. Brez zadržkov bi ga vprašala, ali je pri meni res naredil napako, kot je pod izrazom transseksualnost zabeleženo v strokovni literaturi. Sem napaka? In zakaj je izbral prav mene? Je to Božji blagoslov ali kazen? S čim sem si prislužila ta križev pot, ki ga hodim, odkar sem se zavedla same sebe? Sprejela sem njegovo vero, ki mi je bila vsiljena že ob rojstvu, in sem jo skozi vzgojo tudi ozavestila. Bog je tisti stvarnik vsega stvarstva, ki nas varuje pred zlim in vzpodbuja k temu, da bi živeli srečno. Zato nikakor ne morem sprejeti njegove odločitve o tem, da sem nekaj, česar ne občutim. Sita sem znanstvenih razlag, da gre v mojem primeru za motnjo spolne identitete. Bi se vi sprijaznili s tem, da vas brez vašega soglasja porinejo v neko marginalno skupino, ki je do smrti obsojena na zasmehovanje in ponižanje brez konca in kraja? Prav ta brezčutni barbarski odnos je najpogostejši vzrok za številne samomore meni podobnih oseb, ki jih stroka označuje kot transseksualce. Seveda brez etiket v naši družbi pač ne gre. Če žigosajo živino, je potrebno še ljudi, da jih za vselej zaznamujejo in že na daleč ločijo, kdo je vreden tople besede in v koga zalučati kamen. (Odlomek iz knjige *Novo rojstvo* Tomaža Miheliča, 2009).

Film *Božja napaka* je bil predvajan na mnogih festivalih in prejel vrsto priznanj.

Tifanije in naslovnica knjige *Novo Rojstvo*

Rojstvo Salomé

Salomé, dobrodošla na tem planetu, sem si rekla in se nasmehnila sama sebi. Preplavilo me je nenavadno občutje, ki ga, pa čeprav mi nikoli ne zmanjka besed, ne morem in ne znam opisati. Zazrla sem se v globino svojih modrih oči, ki so bile še vedno takšne, kot jih je imel tisti mali plašni fantiček, ki so ga klicali Nenad. Nenad ostaja z mano, za zmeraj bo tu, globoko v meni, kot edina priča, da sem vse to znala in zmogla. Samo on ve, kako je bolelo, da sem se počasi, a dokončno rodila na novo. Da sem se rodila kot ženska. (Odlomek iz knjige *Novo rojstvo* Tomaža Miheliča, 2009).

Foto Maja Starec

Foto Darko Zatler

Salomé na modnih fotografijah

Salomé na naslovnica, tudi v Evinem kostimu in gorenjski narodni noši

Salomé s slovensko kokoško

Salomé izven okvirov

Salomé in njena ljuba psička Kali

Foto Jasna Klančičar

Salomé aktivistka

Krožnik in predpasniki iz oddaje *MasterChef*

Salomé chefica

Foto POP TV

Knjige, filmi, skupni elementi

Vsaka od avtoric_jev si je izbral_a sebi lasten način predstavitve. Suzana, Roman in Jana so besedila napisali na novo, Salomé pa je vzela odlomke iz biografije *Novo rojstvo*, ki jo je po njenih pripovedih napisal Tomaž Mihelič. Kot medijska zvezda pripisuje velik pomen izgledu, profesionalnim fotografijam in glamuroznim oblekam.

Na razstavi je bilo razstavljenih skupno 205 predmetov. Med njimi so tudi štiri knjige, ki so jih obiskovalci lahko listali in brali v kotičku za druženje:

- **Suzana Tratnik**, **Konec strpnosti: Zbrani spisi**. Ljubljana: Škuc, 2013.
- **Roman Kuhar**, **Mi, drugi: Oblikovanje in razkritje homoseksualne identitete**. Ljubljana: ŠKUC, 2001.
- **Jana S. Rošker**, **The Rebirth of the Moral Self: The Second Generation of Modern Confucians and their Modernization Discourses**. Hong Kong: Chinese University Press, 2016.
- Tomaž Mihelič, **Novo rojstvo: Iskrena pripoved o trpljenju, ljubezni in preobrazbi transseksualke Salomé**. Tržič: Učila International, 2009.

Kotiček za branje in druženje povezuje oba razstavna prostora. Prva skupna točka razstave je uvodni kolaž portretov in biografij, druga je bralni kotiček, tretja, zaključna pa je filmski kotiček s pripovedmi, kjer izvemo več o pogledih avtorjev na svoje življenje in identitete.

Na zaslonu se v zanki predvajajo štiri pripovedi:

Suzana Tratnik. Pogovor vodi Brigita Rupnik, posnel Janez Doler, zmontirala Brigita Rupnik in Janez Doler, produkcija SEM, 2016, 8 minut.

Roman Kuhar. Pogovor vodi Brigita Rupnik, posnel Janez Doler, zmontirala Brigita Rupnik in Janez Doler, produkcija SEM, 2016, 7 minut.

Jana S. Rošker. Pogovor vodi Brigita Rupnik, posnel Janez Doler, izbor Brigita Rupnik, zmontirala Nadja Valentinčič Furlan, produkcija SEM, 2017, 8 minut.

Salomé. Pogovor vodi Brigita Rupnik, posnel Janez Doler, zmontirala Brigita Rupnik in Janez Doler, produkcija SEM, 2016, 6 minut.

Suzanina pripoved je podnaslovljena v angleščini.

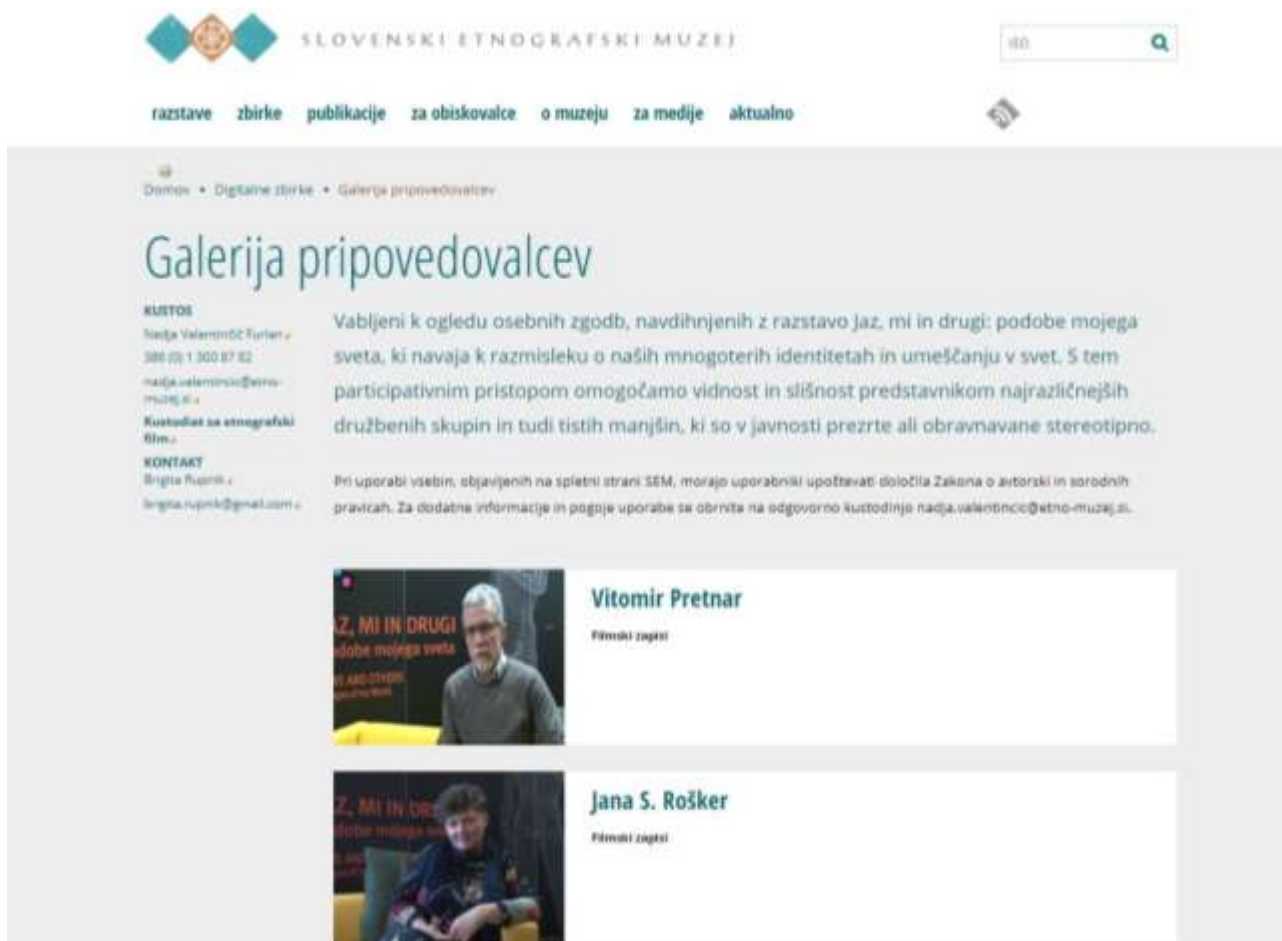
Roman v živo in na zaslonu.

Jana S. Rošker je ob snemanju gledala naravnost v kamero in nagovarjala gledalce.

Vse štiri pripovedi so dostopne tudi na spletni strani SEM v *Galeriji pripovedovalcev*:

<https://www.etno-muzej.si/sl/digitalne-zbirke/galerija-pripovedovalcev>. Angleško govorečim gledalcem je zaenkrat dostopna samo pripoved Suzane Tratnik.

The screenshot shows the website interface for the 'Galerija pripovedovalcev' (Storytellers Gallery). At the top, there is a navigation menu with links for 'razstave', 'zbirke', 'publikacije', 'za obiskovalce', 'o muzeju', 'za medije', and 'aktualno'. Below the menu, the page title 'Galerija pripovedovalcev' is displayed. On the left, there is a 'KUSTOS' section with contact information for Nadja Valentinčič Furlan and a 'KONTAKT' section with contact information for Brigita Rušnik. The main content area features two featured stories, each with a small video thumbnail and a text box. The first story is by Vitomir Pretnar, titled 'Filmski zapisi', and the second is by Jana S. Rošker, also titled 'Filmski zapisi'. The text in the main area describes the exhibition as a collection of personal stories inspired by the 'Jaz, mi in drugi: podobe mojega sveta' exhibition, aiming to provide visibility to diverse social groups and challenge stereotypes.

Razstava spada v cikel osebnih razstav, ki jih obiskovalke_ci Slovenskega etnografskega muzeja pripravijo pod mentorstvom muzejske_ga kustosinje_a in dopolnjujejo drugo stalno razstavo *Jaz, mi in drugi: Podobe mojega sveta* (2009). Cilji osebnih razstav so v krovno razstavo o identitetah vključiti skupine ljudi, ki jih muzeji redko obravnavamo in so v družbi spregledane ali nerazumljene, ter spodbuditi razmislek in diskusijo o zastrtih temah.

LGBT skupnost bi seveda lahko predstavljali tudi na drugačni razstavi, z radikalnejšim in bolj aktivističnim prikazom fenomena. Verjamemo pa, da z mehkejšim in predvsem izrazito osebnim pristopom naredimo neprimerno več za premagovanje stereotipov in povečanje tolerance. Muzej je ponudil varen in odprt prostor, da so se avtorice_ji predstavili kot celovite osebnosti, z močnimi platmi, skozi izzive, s katerimi se soočajo, pa tudi s svojo ranljivostjo. Obiskovalke_ci so to začutili in cenili.

2. DOGODKI

ODPRTJE RAZSTAVE

Odprtje razstave je bilo v petek, 6. oktobra 2017, ko so bili lahko prisotni vse_i avtorice_ji. Pozdravnemu nagovoru direktorice Tanje Roženberger so sledile uvodne misli Nadje Valentinčič Furlan o osebnih razstavah in nastajanju te razstave, potem pa je Jana S. Rošker zapela pesem s simboličnim imenom *LGBT himna*. Na razstavi so Jana S. Rošker, Suzana Tratnik, Roman Kuhar in Salomé vodili vsak po svojem razdelku, Nadja Valentinčič Furlan pa je moderirala njihove predstavitve in spodbujala obiskovalce, da se vključijo z vprašanji in opažanji. Odprtja se je udeležilo 65 ljudi.

Slovenski etnografski muzej vas vabi na odprtje osebne razstave obiskovalcev

LGBT

Razstava štirih

v petek, 6. oktobra 2017, ob 19.00
v Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, Ljubljana (razstavna hiša, 2. nadstropje).

Štiri črke, štiri barve, štiri osebe. V Slovenskem etnografskem muzeju se predstavljajo štirje predstavniki skupnosti lezbijk, gejev, biseksualnih in transspolnih oseb. Na naše povabilo so se odzvali pisateljica Suzana Tratnik, sociolog Roman Kuhar, sinologinja Jana Rošker in medijska zvezda Salome. Skozi njihove osebne poglede, predmete in fotografije spoznavamo identitete in izzive v življenju ljudi, ki so izbrali samosvoje poti. Njihove zgodbe so večplastne, obenem resne in igrive, pa tudi malo provokativne. Spodbujajo razmislek o identitetah posameznikov, skupin, družbe in muzeja.

Razstava je del ciklusa osebnih razstav obiskovalcev, ki dopolnjujejo vsebine stalnih razstav in muzejski program.

Tanja Roženbergar pozdravi avtorje in obiskovalce, ob njej Nadja Valentinčič Furlan

Avtorji razstave

Simbolična zahvala avtorjem

Roman Kuhar in Salomé pripovedujeta, kakšna izkušnja je bila zanju osebna razstava.

Ob *LGBT: Razstavi štirih* smo skupaj z avtorji zasnovali še pet dogodkov, ki so razširjali in poglobljali razstavne vsebine. Prvi dogodek je povezoval vse avtorice_je, potem pa so sledili dogodki posameznih avtoric_jev in tematik, ki so jih predlagali. Pred vsakim dogodkom je eden od avtorjev vodil po razstavi, od 17.00 naprej pa smo omogočili prost vstop nanjo.

Pogovorni večer o identitetah in identitetenju

V četrtek, 12. oktobra 2017, smo pripravili *Pogovorni večer o identitetah in identitetenju*. Sodelovali so Roman Kuhar, Jana S. Rošker in Salomé, medtem ko je imela Suzana Tratnik obveznosti na Knjižnem sejmu v Frankfurtu. Nadja Valentinčič Furlan, ki je vodila pogovor, je med iztočnicami navedla nekatere Suzanine misli in poglede. Identitete smo obravnavali kot mnogotere in stalno spreminjajoče se, saj se oblikujejo med iskanjem podobnosti, univerzalnosti in lovljenjem različnosti, enkratnosti, individualnosti. Dogodek je pritegnil 47 obiskovalcev.

Slovenski etnografski muzej vas vabi na

Pogovorni večer o identitetah in identitetenju

Sodelujejo Roman Kuhar, Jana Rošker in Salomé, pogovor vodi Nadja Valentinčič Furlan.
V četrtek, 12. oktobra 2017, ob 18.00
v Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, Ljubljana (upravna hiša).

Avtorje razstave bomo vprašali, kdaj so se začeli zavedati sebe, svojega spola in spolne usmerjenosti, ter kako je potem to zavedanje vplivalo na njihova življenja in vloge v družini, šoli in med prijatelji. Zanimalo nas bo, če so njihove osebne in spolne naravnosti kakorkoli vplivale na izbiro poklica. Na odprtju razstave smo slišali, da je pisateljica Suzana Tratnik ostala v Sloveniji zaradi jezika; je jezik domovina tudi drugim trem avtorjem? Kako so vpeti v globalne tokove in mednarodne izmenjave? Katere so njihove vrednote in prepričanja? S kakšnimi izzivi in predsodki se srečujejo dnevno? Kako si želijo, da bi jih obravnavali drugi ljudje v vsakdanji komunikaciji? Kako vidijo strpno družbo s spoštljivim odnosom do vseh Drugih? Ti odgovori so pomembni za vse nas, saj je vsakdo kdaj v poziciji, da je nekomu Drugi.

Pred pogovorom Vas vabimo na ogled razstave *LGBT: Razstava štirih*. Od 17. ure naprej je prost vstop v razstavno hišo, ob 17.30 pa napovedujemo vodstvo Salomé.

LGB
Razstava štirih

Tridesetletnica delovanja Lezbične sekcije ŠKUC-LL

V petek, 27. oktobra 2017, smo se s filmskim večerom in pogovorom poklonili *Tridesetletnici delovanja Lezbične sekcije ŠKUC-LL*. Poleg Suzane Tratnik so bile prisotne avtorica Marina Gržinič ter filmske protagonistke Nataša Sukič in Urška Sterle. Film delovanje Lezbične skupine ŠKUC LL izredno dobro umesti v družbeno in politično dogajanje v nekdanji domovini Jugoslaviji in kasneje v samostojni Sloveniji. Kronologijo aktivizma ter povezave z Balkanom in Evropo pa so še podrobneje razkrile sogovornice Suzana Tratnik, Marina Gržinič, Nataša Sukič in Urška Sterle. Dogodka se je udeležilo 52 obiskovalcev in obiskovalk, tudi skupina študentov.

Ob razstavi **LGBT: Razstava štirih** Slovenski etnografski muzej in Lezbična sekcija ŠKUC-LL vabita na

filmski večer s pogovorom
Tridesetletnica delovanja Lezbične sekcije ŠKUC-LL

v petek, 27. oktobra 2017, ob 18.00
v Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, Ljubljana (upravna hiša, 2. nadstropje).

Konec oktobra Lezbična sekcija ŠKUC-LL praznuje okroglo obletnico svojega delovanja. Ustanovitev sekcije in njena prizadevanja bomo spoznali ob ogledu dokumentarnega filma **Razmerja: 25 let Lezbične skupine ŠKUC LL** (Marina Gržinič, Aina Šmid, Zvonka T. Simčič, produkcija Zavod CCC, 2012, 84 minut).

Sledil bo pogovor s soavtorico filma **Marino Gržinič** in tremi protagonistkami **Suzano Tratnik, Natašo Sukič in Urško Sterle**. Kot dolgoletne aktivistke lezbičnega gibanja v okviru Lezbične sekcije ŠKUC-LL bodo pojasnile, kaj je pomenilo biti aktivistka v okviru Jugoslavije in kakšna je danes situacija za lezbijke v Sloveniji in širše.

Pred filmskim večerom Vas vabimo na ogled razstave **LGBT: Razstava štirih**. Od 17. ure naprej je prost vstop na razstavo, ob 17.30 pa napovedujemo vodstvo **Suzane Tratnik**.

Vstop na dogodka je prost. Vabljeni!

Sama svoja

V ponedeljek, 13. novembra 2017, smo pripravili filmsko-pogovorni večer *Sama svoja* s Salomé in Anjo Koletnik, ustanoviteljico_em Zavoda TransAkcija. Salomé je kasneje povedala, da je želela dogodek nasloviti za odtenek drugače, *Samosvoja*. Salomé je posebjena zgodovina spolnih transformacij, Anja Koletnik pa deluje predvsem na teoretičnem nivoju; skupaj sta pokrili_a razpon od izrazito osebnega pristopa do meta-ravni. 13. november je zaznamovalo hladno vreme s sneženjem, vendar se je dogodka kljub temu udeležilo 20 obiskovalcev.

Ob razstavi **LGBT: Razstava štirih** Slovenski etnografski muzej in Zavod TransAkcija vabita na

filmsko - pogovorni večer
Sama svoja

v ponedeljek, 13. november 2017, ob 18.00
v Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, Ljubljana

Salomé je svoje življenje razgalila v kratkem dokumentarnem filmu **Božja napaka** in prvi knjigi s transrodno tematiko **Novo rojstvo**, oboje za dobrobit sprejemanja različnosti v družbi in v pomoč vsem, ki se znajdejo na podobni poti.

O transspolnosti in spremembi spola se bomo pogovarjali s **Salomé** in **Anjo Koletnik**, ustanoviteljico_em Zavoda TransAkcija. Delovanje Zavoda je usmerjeno v podporo, informiranje, opolnomočenje in zaveznitvo transspolnih oseb, prav november pa so člani_ce izbrali_e za mesec osveščanja o transspolnosti.

Salomé bo kot medijska osebnost razkrila tudi, kje vidi moči in kje omejitve raznolikih medijev. Dostej je pripravljala show nastope, sodelovala je pri snemanju video spotov in resničnostnih oddaj, s Tomažem Miheličem sta napisala njeno biografijo, tri mlade avtorice so o njej posnele portretni film, šla je skozi proces priprave razstave o svojih identitetah; kateri medij je še izziv v prihodnosti?

Pred filmsko-pogovornim večerom Vas vabimo na ogled razstave **LGBT: Razstava štirih**. Od 17. ure naprej je prost vstop na razstavo, ob 17.30 pa napovedujemo vodstvo **Salomé**.

Podatki o filmu in knjigi:
Božja napaka. Avtorice Eva Matarranz, Anna Savchenko in Catarina Leal, Luksuz produkcija, 2014, 23 minut.
Novo rojstvo: Iskrena pripoved o trpljenju, ljubezni in preobrazbi transseksualke Salomé. Avtor Tomaž Mihelič, Učila International, 2009.

LGBT
Razstava štirih

Gej tu, gej tam

V petek, 26. januarja 2018, je prišel na vrsto filmski večer, ki ga ja Roman Kuhar poimenoval *Gej tu, gej tam*. Najprej smo si ogledali Romanovo zabavno reportažo *Kondomi za papeža*, potem kratki igrani film *Po gladini* Blaža Slane, ter nazadnje dokumentarec *Janez* Urše Kastelic in Andree Celija. Prvi film je dokumentiral reakcijo LGBT skupnosti na zavajajočo izjavo papeža, da kondomi ne ščitijo pred aidsom, drugi je analiziral partnerski odnos dveh gejev, tretji pa je nudil vpogled v življenje in odnose naslovnega protagonista. Vsi trije izdelki so bili predvajani na več festivalih, prejeli so tudi nekaj nagrad. Ugotavljali smo, da domači festival gejevskega in lezbičnega filma dobro promovira slovenske filme in tudi dviguje raven domače produkcije. LGBT skupnost je vizualno nadpovprečno pismena in mednarodno dobro povezana. Filme si je ogledalo 26 obiskovalcev.

KDAI TI BO ZMANJKALO
LEPILA?

SEM

Ob razstavi **LGBT: Razstava štirih**
Slovenski etnografski muzej vabi na

Filmsko-pogovorni večer

Gej tu, gej tam

v petek, 26. januar 2018, ob 18.00
v Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, Ljubljana
(upravna hiša, 2. nadstropje).

Tudi gejevski tematiki se bomo približali skozi filmski medij. Ogledali si bomo reportažo **Kondomi za papeža** (Roman Kuhar, 2009), dokumentarni film **Janez** (Urša Kastelic in Andrea Celija, 2012) in kratki igrani film **Po gladini** (Blaž Slana, 2017). Z avtorji se bomo pogovarjali o vsebini filmov ter o izraznih možnostih in moči avdiovizualnega medija.

Vabljeni!

LGBT
Razstava štirih

Pred filmsko-pogovornim večerom Vas vabimo na ogled razstave LGBT: Razstava štirih. Od 17. ure naprej je prost vstop na razstavo, ob 17.30 pa napovedujemo vodstvo **Romana Kuharja**.

Brez obraza in glasu: Latentni diskurzi o neobstoju biseksualnosti na primeru Alme in Thee

V petek, 9. marca 2018, je okrogla miza *Brez obraza in glasu: Latentni diskurzi o neobstoju biseksualnosti na primeru Alme in Thee* odpirala vprašanja, zakaj prevladujoči diskurzi znotraj slovenske javnosti sploh ne dopuščajo možnosti, da bi bila Thea lahko Almina ljubezenska partnerka in zakaj je biseksualnost v Sloveniji še hujši tabu kot homoseksualnost. Jana S. Rošker je energično uvedla temo in potem predajala besedo Jerneji Jezernik, Maji Sučur, Evan Grm, Romanu Kuharju, Svetlani Slapšak in Almi Sedlar. O odnosu med Almo Karlin in Theo Schreiber Gamelin so z veliko pietete razpravljali predvsem na načelni ravni. Na splošno družba zadrego glede spolnih identitet in usmeritev rešuje z zahtevo po izključnem opredeljevanju, zato je Svetlana Slapšak opozorila na zapovedano biseksualno logiko antične (patriarhalne) Grčije: možje so imeli žene za nadaljevanje rodu, mlade fante pa so »vzgajali« v spolnosti, politiki, športu, kulturi in vojskovanju. V diskusijo so se vključili tudi nekateri obiskovalci, skupaj jih je prišlo 55.

Fotografija: Franj Boonitca/Arhivna fotografija, s fotografije: Oskar

Slovenski etnografski muzej
ob razstavi **LGBT: Razstava štirih**
vabi na okroglo mizo z naslovom

Brez obraza in glasu: Latentni diskurzi o neobstoju biseksualnosti na primeru Alme in Thee

v petek, 9. marca 2018, ob 18.00
v Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, Ljubljana (upravna hiša, 2. nadstropje).

Zadnji dogodek jesensko-zimskega ciklusa na temo LGBT skupnosti in njenih specifik **Jana S. Rošker**, pobudnica okrogle mize, napoveduje takole: »Alma Karlin nedvomno predstavlja simbolični lik, ki je za Slovenijo pomemben del zgodovinske in kulturne dediščine. V sklopu okrogle mize bomo odprle vrsto vprašanj o tem, zakaj se osebnost Alme Karlin v slovenski javnosti vseskozi nekritično ukaluplja v kategorijo heteroseksualnosti. Osrednja bo diskusija o tem, zakaj se v prevladujočih diskurzih znotraj slovenske javnosti sploh ne dopuščajo možnosti, da bi bila Thea lahko Almina ljubezenska partnerka, zelo pogosto pa se piše o Alminih razmerjih z moškimi. V prvi vrsti gre torej za osvetlitev dejstva, da je biseksualnost v Sloveniji še hujši tabu kot homoseksualnost: povezana je s kompleksnostjo človeške intimne, ki je ni možno nadzorovati s preprosto črno-belo logiko binarnosti.«

Na okrogli mizi bodo svoje poglede razgrnile še **Svetlana Slapšak, Roman Kuhar, Evan Grm, Jerneja Jezernik, Alma Sedlar in Maja Sučur**.

Pred okroglo mizo Vas vabimo na ogled razstave **LGBT: Razstava štirih**. Od 17. ure naprej je prost vstop na razstavo, ob 17.30 pa napovedujemo vodstvo **Jane S. Rošker**.

LGBT
Razstava štirih

Jana S. Rošker, Evan Grm, Jerneja Jezernik, Roman Kuhar, Alma Sedlar, Svetlana Slapšak in Maja Sučur

Polna dvorana poslušalcev

Na spremljevalnih dogodkih smo predvajali pet filmov in ob njih razvili pogovore z avtorji, protagonisti in gledalci:

- **Razmerja: 25 let Lezbične skupine ŠKUC LL.** Avtorice Marina Gržinić, Aina Šmid, Zvonka T. Simčič, produkcija Zavod CCC, 2012, 86 minut.
- **Božja napaka.** Avtorice Eva Matarranz, Anna Savchenko in Catarina Leal, Luksuz produkcija, 2014, 23 minut.
- **Kondomi za papeža.** Avtor Roman Kuhar, produkcija Aisha film production s podporo Narobe in Škuc, 2009, 8 minut.
- **Janez.** Avtorici Urša Kastelic in Andrea Celija, produkcija Projekt ART-SOC, koordinacija Ekvilib Inštitut v okviru programa Globalna sofa, 2012, 12 minut.
- **Po gladini.** Režiser Blaž Slana, scenaristi Blaž Slana, Gregor Vinter in Thomas B. Conway, igrajo Dario Nožič Serini, Rok Roudi, Anja Drnovšek, Rok Kravanja, Andraž Jug, Miha Možina, Peter Frankl in Rok Žurbi, produkcija Bolehnečici film, ŠKUC, JEDA in Plan 9, 2017, 19 minut.

Vsi filmi so prevedeni v angleški jezik, saj so bili predvajani na mednarodnem Festivalu lezbičnega in gejevskega filma v Ljubljani (slovenski filmski festival z najdaljšo tradicijo!) in na drugih festivalih v Sloveniji ali v tujini. Vsak je prejel vsaj eno nagrado.

Avtorjem in producentom se zahvaljujemo, da so dovolili filme predvajati brez kompenzacij, gostom pa, da so prispevali k osvetlitvi novih zornih kotov LGBT tematike in tudi filmske krajine v Sloveniji.

Za dokumentarna filma *Božja napaka* o Salomé in *Janez* o življenju Janeza Konde sem kustodinja za etnografski film pridobila dovoljenja, da ju lahko predvajamo med portreti v *Galeriji pripovedovalcev in portretov* v sklopu krovne razstave *Jaz, mi in drugi: podobe mojega sveta*. Na tej medijski točki ostanejo sledi osebnih razstav obiskovalcev in občasnih razstav SEM vidne tudi po njihovem zaprtju. Tako ustvarjamo avdiovizualno mrežo razstav in dogodkov v muzeju, obenem pa sestavljamo mozaik raznolikih slovenskih glasov in obrazov.

Izvedli smo 6 napovedanih vodstev po razstavi *LGBT: Razstava štirih*

- V četrtek, 12. oktobra 2017: vodstvo Salomé, 28 obiskovalcev;

- V petek, 27. oktobra 2017: vodstvo Suzana Tratnik, 30 obiskovalcev;
- V ponedeljek, 13. novembra 2017: vodstvo Salomé, 17 obiskovalcev;
- V petek, 26. januarja 2018: vodstvo Roman Kuhar, 19 obiskovalcev:

- Na slovenski praznik kulture, v četrtek, 8. februarja 2018: vodstvo Brigita Rupnik in Nadja Valentinčič Furlan po drugi stalni razstavi *Jaz, mi in drugi: podobe mojega sveta* in Suzana Tratnik po *LGBT: Razstava štirih*; na začetku 53 ljudi, potem okoli 30.

- V petek, 9. marca 2018: vodstvo Jana S. Rošker (21 obiskovalcev).

Poleg tega so bila še tri vodstva po osebni razstavi:

- V ponedeljek, 15. januarja 2018, smo Janja Žagar, Sonja Kogej Rus in Nadja Valentinčič Furlan za udeležence_ce izobraževanja Muzeoforum *Vključevanje javnosti v muzejsko delo (Beyond Outreach – New Directions for Museum Community Engagement* z ameriškim predavateljem Robertom Baronom) pripravile kratko predstavitev koncepta osebnih razstav, *Galerije pripovedovalcev* in *LGBT: Razstave štirih*. To so primeri vključevanja obiskovalcev v pripravo razstav in programov, ki zaobjemajo načela participacije (dejavnega sodelovanja), družbene inkluzije (vključevanja) ranljivih skupin, deljene odgovornosti (tudi deljene avtoritete), ProAm pristopa (skupno delovanje strokovnjakov in ljubiteljev, kjer se vsi učijo od vseh) in spodbujanja multivokalnosti (večglasja). Prisotnih je bilo 15 slušateljev.
- V sredo, 27. marca 2018, je Nadja Valentinčič Furlan razstavo in koncept predstavila študentom drugega in tretjega letnika Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete pod vodstvom prof. dr. Jožeta Hudalesa. Študentje (17) so si tisti dan pod vodstvom 6 kustosov ogledali vse razstave SEM.
- V petek, 6. aprila, je Brigita Rupnik peljala skupino štirih udeležencev delavnice *Ustvarjalno pisanje* na ljubljanski Univerzi za tretje življenjsko obdobje po drugi stalni razstavi *Jaz, mi in drugi: podobe mojega sveta* in osebni *LGBT: Razstava štirih*.
- V četrtek, 12. marca 2018, so si predavateljice izobraževanja za pridobitev certifikata *LGBT prijazno* in udeležence manjše odvetniške pisarne ogledale razstavo.

3. PREVOD OSNOVNEGA BESEDILA V ANGLEŠKI JEZIK

Kulturna mediatorka Brigita Rupnik, ki je ob sredah prisotna na drugi stalni razstavi, je opazila, da tuje obiskovalce zanima osebna razstava, zato smo prevedli osnovno besedilo in uvodne misli avtorjev.

LGBT: An Exhibition of Four

Four letters, four colours, four people. At this personal exhibition by museum visitors, four representatives of the lesbian, gay, bisexual and transsexual community present themselves. Writer Suzana Tratnik, sociologist Roman Kuhar, Sinologist Jana Rošker and media star Salomé responded to our invitation. Through their personal views, objects and photographs we recognise the identities and the challenges facing people who have chosen a different path.

It's worth taking a step forward or sideways. Constant movement is difference.

Suzana Tratnik

Silence is death. Definitively.

Roman Kuhar

Actually, it doesn't matter where you are ... China, Prekmurje, Austria or Zululand ... what is important is that you don't forget that beneath the white, black, yellow or brown skin we all bleed, and that you then remember who you really are.

Jana S. Rošker

To live what you are means a complete, happy and healthy life.

Salomé

Let the exhibition promote reflection on the identities of individuals, groups, societies and the museum.

Nadja Valentinčič Furlan, Slovene Ethnographic Museum

4. IZKUŠNJE AVTORJEV OB RAZSTAVI IN DOGODKIH

Avtorice_je smo povabili, da opišejo svoje doživljanje razstave, in pripravili nekaj vprašanj.

Suzana Tratnik

- Kako ste doživeli sodelovanje s Slovenskim etnografskim muzejem?

Sodelovanje je bilo tudi zame nova izkušnja, ker o sebi in svojem delu še nikoli nisem razmišljala na tak način. Kako se predstaviti/razstaviti z nekaj predmeti, pripovedmi in fotografijami? Vsekakor pa bi se v nekem drugem obdobju predstavila drugače, saj je doživljanje osebne zgodovine še kako prožna zadeva.

- Kaj omogoča razstava v primerjavi z drugimi mediji?

Značilnost tovrstne razstave je vsekakor njena stalnost, saj so obiskovalke_ci imele_i možnost, da jo obišejo kadarkoli v šestih mesecih. Prav tako je bila vidna vsem, ki so obiskale_i stalno razstavo, s čimer je dosegla tudi tiste, ki morda zanjo prej še vedele_i niso.

- So dogodki v SEM privabili drug tip publike kot dogodki LGBT skupnosti?

Sami dogodki so zvečine privabili zainteresirano LGBT skupnost, čeprav morda tisto, ki določenih filmov še ni videla. Osebno me je veselilo, da smo prvi dogodek lahko povezale_i s praznovanjem tridesetletnice delovanja Lezbične sekcije LL, pritegnili pa smo tudi študentke Fakultete za socialno delo, ki se s tematiko LGBT srečujejo tudi med študijem. Moje vodenje po razstavi na dan kulture 8. februarja pa je seveda zaradi odprtosti dogodkov pritegnilo veliko druge publike, ki se je morda prvič neposredno srečala s pripovedovalko LGBT skupnosti.

- Kaj bi še predlagali SEM, da postane odprt in pretočen za mavričnost človeških izkušenj?

Stalno odpiranje tovrstnih tematik in njihovo vključevanje v vsakdanjost izkušenj. In vedno jasno poimenovanje LGBT kulture.

Roman Kuhar

Na razstavi sem večkrat poudaril, da sem se na njej počutil zelo razgaljenega. Kar je pravzaprav zanimiva (in malo strašljiva) izkušnja: o teh vprašanjih sem že tolikokrat javno govoril, muzejska predstavitev pa je odprla čisto neke druge dimenzije, bistveno bolj osebne, intimne, morda tudi bolj boleče. Na začetku sem mislil, da bo to pač še ena »aktivistična naloga«, ki jo bom opravil tako kot vse ostale, pa ni šlo. Že samo izbiranje predmetov je zahtevalo bistveno več časa, kot sem si domišljal. Da o spominih in občutjih, ki jih tako početje vzbudi, niti ne govorim. Ste kdaj razmišljali, da bi te razstave ponujali kot priročne psihoterapije? Malo se hecam ... Ampak, da, postavitev te razstave je bilo brskanje po sebi, po svoji zgodovini – in tega v aktivističnem delu nisem vajen ali pa sem se mu spretno izogibal. No, tu pa me je stvar ujela malo nepripravljenega. Vseeno – ne obžalujem. Odlična izkušnja, ki mi je razbila tudi kakšen trdovraten stereotip o muzejskem življenju.

Jana S. Rošker

- Kako ste doživeli sodelovanje s Slovenskim etnografskim muzejem?

S Slovenskim etnografskim muzejem sem tudi pred »Razstavo štirih« že večkrat sodelovala, vendar vedno v okviru različnih prireditev, povezanih z Vzhodno Azijo, Kitajsko ali Tajvanom. Naše sodelovanje je vselej potekalo v prijetnem in konstruktivnem vzdušju in tudi tokrat ni bilo nič drugače. Bilo mi je v veselje in upam, da bomo še kdaj skupaj ušpičili kaj podobnega, »posebnega«.

- Kaj omogoča razstava v primerjavi z drugimi mediji?

Seveda je pomembno, da je razstava tip prireditve, ki časovno traja dlje časa. Tako sem lahko nanjo opozorila oziroma povabila tudi ljudi, ki ob otvoritvi ali drugih prireditvah, ki so bile organizirane v njenem okviru, niso imeli časa. Razstava poleg tega omogoča pristnejši in veliko bolj dinamičen stik z vsebinami, ki jih predstavlja. Zato po mojem mnenju ostaja dlje v živem spominu občinstva, kot članki ali intervjuji v tiskanih ali avdiovizualnih medijih.

- So dogodki v SEM privabili drug tip publike kot dogodki LGBT skupnosti?

Vsekakor gre pri razstavi v SEM za širšo publiko. Četudi sama z LGBT skupnostjo nisem veliko sodelovala, pa sem bila po drugi strani zelo vesela, da se je veliko oseb, ki so aktivne znotraj te skupnosti, udeležilo okrogle mize o biseksualnosti in Almi Karlin, ki sem jo pripravila kot enega od spremljevalnih dogodkov ob tej razstavi.

- Kaj bi še predlagali SEM, da postane odprt in pretočen za mavričnost človeških izkušenj?

Le tako naprej!

Salomé

- Kako ste doživeli sodelovanje s Slovenskim etnografskim muzejem?

Na začetku s sodelovanjem nisem bila najbolj zadovoljna, je bilo malo amatersko, na koncu pa se je vse dobro izšlo.

- Kaj omogoča razstava v primerjavi z drugimi mediji?

Razstava omogoča pogled v naše osebne predmete in naše delo, kaj vse smo naredili kot aktivisti LGBT skupnosti.

- So dogodki v SEM privabili drug tip publike kot dogodki LGBT skupnosti?

Osebno mislim, da je bilo premalo reklame in da bi lahko prišlo veliko več obiskovalcev, če bi pri oglaševanju razstave vključili medije.

- Kaj bi še predlagali SEM, da postane odprt in pretočen za mavričnost človeških izkušenj?

Mislim, da je danes LGBT populacija bolj sprejeta, in škoda, da se SEM ni spomnil narediti takega koraka že pred leti, ker je bil tedaj bolj potreben kot danes.

Nadja Valentinčič Furlan – izkušnje kustodinje ob pripravi razstave in dogodkov

Najprej naj zapišem, da sem prvič sodelovala kot mentorica pri pripravi osebne razstave v Slovenskem etnografskem muzeju, seveda pa sem prej kot kustodinja za etnografski film s kolegi pripravljala filme za njihove razstave in s prostovoljnima kulturnima mediatorjema pripovedi za osebne razstave obiskovalcev; prav tako sem na participativni način sodelovala pri pripravi *Tematske poti Na svoji zemlji*, ki je neke vrste razstava v pokrajini Baške grape. Sodelovanje pri pripravi osebne razstave se mi zdi še posebno smiselno, če vem, da bo razstava prinesla spremembo na boljše, povečala razumevanje in toleranco, skratka če bo sprožila nek transformativni proces v muzeju in družbi, pa tudi na osebni ravni.

Pred pripravo razstave o predstavnikih LGBT skupnosti sem najprej razčistila pri sebi, če imam kakšen predsodek, ki se ga ne zavedam (slepo pego) glede lastnega odnosa do LGBT skupnosti ali glede vloge muzeja pri taki predstavitvi. Ob sodelovanju sem skušala usklajevati potrebo po odprtosti do avtorjev in njihovih zamisli in želja, ter upoštevanje poslanstva našega muzeja, da smo »muzej o ljudeh za ljudi, muzej kulturnih istovetnosti, prostor dialoga«. Avtorje sem spodbujala, da se predstavijo kot celovite osebnosti in ne samo kot gej, lezbijka, biseksualna ali transspolna oseba, kar so sprejeli. Ves čas sem namreč verjela, da bodo/bomo tako naredili veliko več za prebivanje stereotipov in predsodkov v javnosti, kot če bi nastopili ekskluzivno ali aktivistično.

Študijsko sem raziskovala identitete in identitetenje (koncept druge stalne razstave *Jaz, mi in drugi: podobe mojega sveta* temelji na izhodišču, da je vsak posameznik zbirnik več plasti identitet, ki se spreminjajo s časom in življenjskimi izkušnjami) in razmišljala, kako lahko muzej prispeva k premagovanju stereotipov in nestrpnosti. Pri tem sem se učila od avtorjev, oni pa so spoznavali delo pri razstavi in muzejsko kulturo (*stalka*, kaj je to?); skratka, šlo je za resnično participativni projekt. Avtorji so ponosni, da so se predstavili v muzeju in so povabili partnerje_ice in kolege_ice; nekateri tudi študente_ke, drugim pa se je zdela razstava preveč osebna, da bi jo delili s svojimi študentki_ami.

Kaj sem se naučila od avtorjev razstave? Na odprtju me je presenetila izjava Romana Kuharja, da razkritje (coming out) ni enkratni dogodek, ampak stalen proces, ko se dnevno znajde v situacijah, ki bi lahko 'zahtevale' in sprožile ponovno razkritje, vendar včasih ni časa, energije ali volje za to. Tudi razstava je nov način in novo področje razkritja – avtorji so na različnih dogodkih povedali, da je zaradi osebnih zgodb in predmetov zanje lahko precej bolj osebna kot teksti, ki jih pišejo, ali izjave, ki jih kot teoretiki in aktivisti dajejo medijem ob različnih priložnostih.

Jana S. Rošker in njena partnerica Téa sta mi po pogovornem večeru povedali, da predstavnice_ki LGBT ne želijo biti označene_i kot Drugi (oznaka iz antropologije) in predlagajo mavričnost človeških izkušenj. Zelo so pozorni na naslavljanje: intuitivno sem jih nagovarjala kot 'LGBT skupnost' (nevtralna skupna oznaka), ko pa smo pripravljali večer *Sama svoja* s Salomé in Anjo Koletnik, ustanoviteljico_em Zavoda TransAkcija, sem ponotranjila tudi način zapisovanja, ki zajame oba spola. Vsekakor je osebo najbolje vprašati, kako želi biti naslovljen_a, v katerem spolu naj jo_ga nagovarjamo. Anja Koletnik je razložila razlike med travestitom, transvestitom, transseksualno in transspolno osebo: Salomé je bila na primer najprej transvestit, po medicinski tranziciji (operativnem posegu) v žensko pa je postala transseksualna oseba.

Na vodstvih po razstavi sem ugotavljala, da se z avtorji te osebne razstave v mnogočem lažje poistovetim kot z avtorji drugih osebnih razstav, ki so usmerjeni na primer v ročne ali obrtne spretnosti. Blizu so mi bile knjige, filmi, potovanja, konference, blizu mi je bila izjava Suzane Tratnik, da je jezik njena domovina. Navsezadnje cenim pokončnost štirih avtorjev, da živijo to, kar so si izbrali, in se borijo za svoje ideale, pravice, strpnost in toleranco.

Med potekom programa sem začela razmišljati, kako lahko v muzeju prispevamo k spremembi znotraj kolektiva (kolegica kustodinja je lani vprašala, če res potrebujemo tako razstavo) in navzven (na Facebooku so desni anonimneži komentirali, da muzej s to razstavo po nepotrebnem zapravlja davkoplačevalski denar). Tudi vodstvo muzeja je podprlo zamisel, da SEM pridobi certifikat *LGBT prijazno*, ki ga podeljuje Mestna občina Ljubljana, izobraževanje pa izvaja Društvo Legebitra.

Iskreno se zahvaljujem avtorjem razstave in njihovim gostom na dogodkih za to skupno potovanje, ki je bilo zanimivo, drugačno, iskreno in pogosto prav zabavno.

5. PRIDOBITEV CERTIFIKATA LGBT PRIJAZNO

Izobraževanje smo izvedli v četrtek, 12. marca 2018, v SEM. Udeležilo se ga je 12 muzealk_cev in 3 slušateljice manjše odvetniške pisarne.

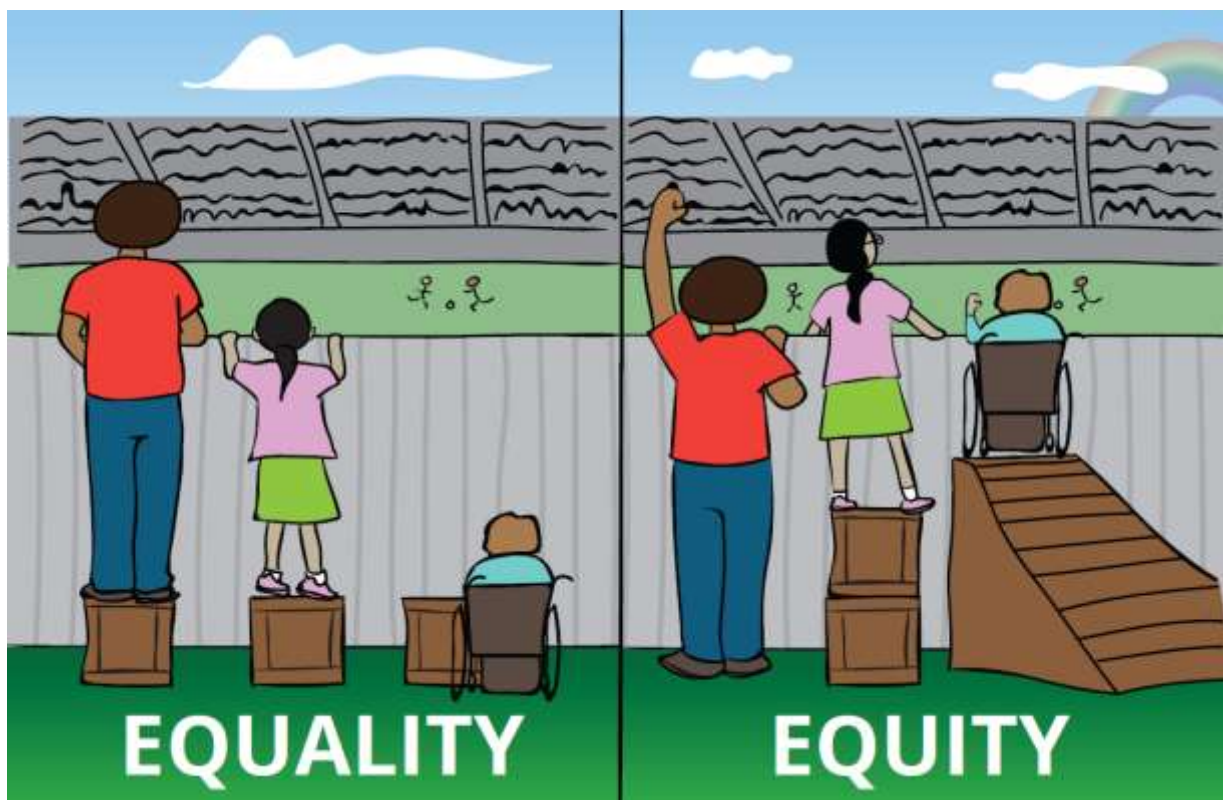

Izvajalke Tatjana Greif (Društvo Škuc, Sekcija LL), Evan Grm (Zavod TransAkcija), Linn Julian Koletnik (Zavod TransAkcija), predava odvetnica Mateja Resnik Strozak, na desni pa Eva Gračanin (Legebitra).

Poudarek izobraževanja je bil na ustvarjanju vključujočega okolja za LGBT osebe in ozaveščanju zaposlenih za nediskriminatorno zagotavljanje storitev za vse skupine obiskovalcev. Izvedeli smo, da obstajata več kot dva spola oz. dve spolni identiteti in vrsta spolnih usmerjenosti. O komunikaciji z LGBT osebami smo se naučili, naj jih ne predalčkamo po zunanjih spolnih znakih, ampak jim damo čas in prostor, da se same razkrijejo.

Transseksualne osebe ne sprejemajo spola, ki jim je bil pripisan ob rojstvu, ampak ga izberejo glede na lastno občutenje spola. Če smo v dilemi, jih lahko vprašamo, kako želijo biti naslovljene, z zaimkom on ali ona. Ne želijo pa vse trans osebe operativno spremeniti spola, mnoge hočejo samo priznanje spola na podlagi samoopredelitve. V Sloveniji trenutno ni možno pridobiti novih dokumentov na podlagi samopredelitve spola, brez zdravniškega potrdila o medicinski spremembi spola.

Priporočeno je premagovanje stereotipov, ki so nam jih priučili v primarni socializaciji (aha, ima dolge lase – deklica je; nosi modro barvo – fantek je).

Enakost ne pomeni, da dobimo vse_i enako, ampak da dobimo vse_i tisto, kar potrebujemo, da lahko kot enakovredne_i člani_ce družbe v njej polnopravno sodelujemo. To odlično ponazorilo je aktualno v vseh okoljih in seveda tudi v muzejih.

6. KOLOFON RAZSTAVE IN KATALOGA

LGBT Razstava štirih

Avtorji razstave: Suzana Tratnik, Roman Kuhar, Jana S. Rošker in Salomé

Mentorica in koordinatorka: Nadja Valentinčič Furlan, SEM

Oblikovanje gradiva: Jure Rus, SEM

Skeniranje gradiva: Miha Špiček, SEM

Postavljanje razstave: Roman Kuhar, Boštjan Marovt, Ana Motnikar, Silvester Lipovšek, Jana S. Rošker, Salomé, Téa Sernelj, Suzana Tratnik, Nadja Valentinčič Furlan, Janja Žagar

Fotografije: Osebni arhivi avtorjev, fotografije razstave Manca Filak, Joža Jamšek, Jure Rus, arhiv SEM

Obveščanje javnosti: Jure Rus, Maja Kostric, SEM

Kraj in čas: Slovenski etnografski muzej, 6. oktober 2017 – 22. april 2018

Zasnova strukture kataloga razstave: Nadja Valentinčič Furlan, SEM

Katalog razstave uredila in oblikovala: Manca Filak

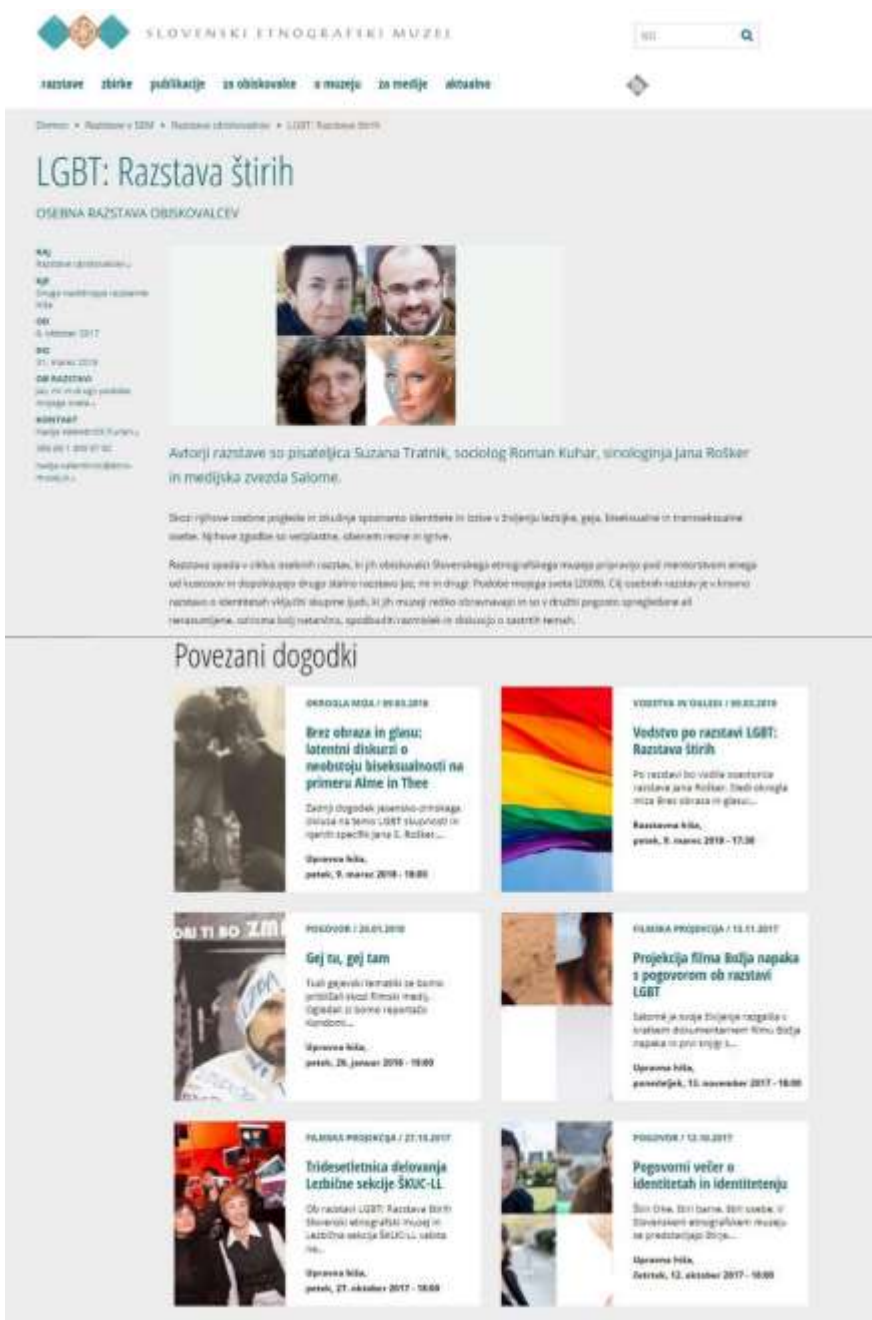
Ljubljana: SEM, april 2018 (natisnjeno v 12 izvodih)

Objavljeno tudi na spletni strani SEM:

<https://www.etno-muzej.si/sl/razstave/lgbt-razstava-stirih>

7. NAJAVE ODPRTJA IN DOGODKOV

Glavni način obveščanja javnosti je bilo pošiljanje vabil po elektronski pošti naslovnikom obvestil SEM in medijem, poleg tega smo zaprosili avtorje, da so vabilo posredovali svojim krogom, ter Slovensko etnološko društvo in Heritologe, da so obvestili še svoja omrežja. Pomembne so tudi objave na spletni strani SEM <https://www.etno-muzej.si/sl/razstave/lgbt-razstava-stirih> in Facebooku.

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

razstave zbirke publikacije za obiskovalce muzeji za medije akosavno

Domov » Razstave v SEM » Razstave obiskovalcev » LGBT: Razstava štirih

LGBT: Razstava štirih

OSEBNA RAZSTAVA OBISKOVALCEV

AVTORJI
Razstava obiskovalcev

KUP
Druge možnosti razstave
Niše

OD
4. oktobra 2017

DO
21. marca 2018

OB RAZSTAVI
Jaz, mi in drugi: podoba mojega sveta

KONTAKT
Maja Klemenčič Kuhnar
tla: 01 200 97 00
maja.klemencic@etno-muzej.si

Avtorji razstave so pisateljica Suzana Tratnik, sociolog Roman Kuhar, sinologinja Jana Rošker in medijska zvezda Salome.

Štiri njihove osebne poglede in življenja spopadajo identitete in živje v življenju lesbijka, geja, biseksualne in transseksualne osebe. Njihove zgodbe so verjetne, obsevnost neke in druge.

Razstava spada v vrsto osebnih razstav, ki jih obiskovalci Slovenskega etnografskega muzeja pripravijo pod mentorstvom enega od kustosov in dopolnjujejo druga stalna razstava Jaz, mi in drugi: Podoba mojega sveta (2006). Cilj osebnih razstav je v krasno razstavi o identitetah vlagati skupne ljudi, ki jih muzej redko obseva in so v družbi pogosto spregledane ali zanemarjene, njihova bolj razumljiva, spodbudna razmišljanja in dialogi o lastnih življenjih.

Povezani dogodki

 <p>SEKOLA MOJA / 09.03.2018</p> <p>Bez obraz in glas: letni diskurz o neobstoju biseksualnosti na primeru Alme in Thet</p> <p>Zadnji dogodek javnega oddelka Sekola na temo LGBT skupnosti in njihovi specifični ženski...</p> <p>Uprava NHA, petek, 9. marec 2018 - 18:00</p>	 <p>VODSTVO IN GLEDANJE / 09.03.2018</p> <p>Vodstvo po razstavi LGBT: Razstava štirih</p> <p>Po razstavi bo vodila mentorica razstave Jana Rošker. Tudi okrogla miza Bez obraz in glas...</p> <p>Razstava NHA, petek, 9. marec 2018 - 17:30</p>
 <p>POGOVOR / 20.01.2018</p> <p>Gej tu, gej tam</p> <p>Tudi gejevski temajski se bomo pritožili skozi filmski medij. Ogledati si bomo repertoar Komoco...</p> <p>Uprava NHA, petek, 20. januar 2018 - 18:00</p>	 <p>FILMSKA PROJEKCIJA / 15.11.2017</p> <p>Projekcija filma Šušlja napaka s pogovorom ob razstavi LGBT</p> <p>Slovene je naša življenja razgala v kratkem dokumentarnem filmu Šušlja napaka in prvi krogi...</p> <p>Uprava NHA, ponedeljek, 15. november 2017 - 18:00</p>
 <p>FILMSKA PROJEKCIJA / 27.10.2017</p> <p>Tridesetletnica delovanja lesbijske sekcije ŠKUC-LI</p> <p>Obratovati LGBT: Razstava štirih Slovenskega etnografskega muzeja in Lesbijske sekcije ŠKUC-LI, valota JLA...</p> <p>Uprava NHA, petek, 27. oktober 2017 - 18:00</p>	 <p>POGOVOR / 12.10.2017</p> <p>Pogovorni večer o identitetah in identitetarju</p> <p>Štiri Osebe, štiri barve, štiri osebe. O Slovenskem etnografskem muzeju se predstavlja Žiga...</p> <p>Uprava NHA, četrtek, 12. oktober 2017 - 18:00</p>

JAZ, MI IN DRUGI
podobe mojega sveta

Priloga:
Izpisek objav v medijih (kliping)

Zbirka medijskih objav

Za SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

Število objav: 5

Internet: 2

Tisk: 3

Spremljane teme:

Slovenski etnografski muzej: 3

dr. Tanja Roženberger: 0

razstave: 3

Koordinator ... dediščine: 0

Lectarija: 0

projekt SWICH: 0

Tisk	Naslov	Zdaj si želi imeti še pogovorno oddajo!		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	Svet24; 118.000, Slovenija	Stran: 33	Površina: 945 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2017		
Stran v zbirki: 4	Avtor	Nejc Simšič		
	Teme	Slovenski etnografski muzej		
Povzetek	...to je le nekaj stvari, s katerimi se lahko pohvali srečna Salome, ki bo zdaj še zvezda umetniške razstave. »Gre za LGBT-razstavo z imenom Razstava štirih, ki bo od petka na ogled v Slovenskem etnografskem muzeju. Skozi naše osebne poglede, predmete, naslovnice, obleke, nagrade in slike bodo ljudje spoznali identitete in izzive v življenju lezbijke,...			

Internet	Naslov	Napoved - Slovenija, 6. 10. (petek)		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Sta.si; 520.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Napoved dogodkov; 5. 10. 2017		
Stran v zbirki: 7	Avtor	STA		
	Teme	Slovenski etnografski muzej		
Povzetek	...okviru cikla osebnih razstav, ki so jo pripravili pisateljica Suzana Tratnik, sociolog Roman Kuhar, sinologinja Jana Rošker in medijska zvezda Salome; Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, LJUBLJANA 19.00 odprtje razstave Vesne Davidovič in Antona Vučajnika z naslovom Ujeta v neskončnosti; Posavski muzej Brežice, Cesta prvih...			

Internet	Naslov	Tridesetletnica delovanja Lezbične sekcije ŠKUC-LL		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Prireditve.rtvlo.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 10. 2017		
Stran v zbirki: 8	Avtor	Unknown		
	Teme	razstave		
Povzetek	...Zvrst:Kraj: LjubljanaLokacija: Slovenski etnografski muzejDatum: Od. do. med : in : Ob razstavi LGBT: Razstava štirih Slovenski etnografski muzej in Lezbična sekcija ŠKUC-LL vabita filmski večer s pogovorom: Tridesetletnica delovanja Lezbične sekcije ŠKUC-LL. Konec oktobra Lezbična...			

Tisk	Naslov	Gej tu, gej tam		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	Delo; 141.000, Slovenija	Stran: 11	Površina: 20 cm ²
	Rubrika, Datum	Ljubljana; 23. 1. 2018		
Stran v zbirki: 9	Avtor	Unknown		
	Teme	razstave		
Povzetek	...SEM Gej tu, gej tam V prostorih Slovenskega etnografskega muzeja bo v petek ob 18. uri filmskopogovorni večer z naslovom Gej tu, gej tam. Na ogled bodo trije filmi (Kondomi za papeža, Janez in Po gladini), projekciji...			

Tisk	Naslov	O kulturi in omiki, naši odliki		
Zaporedna št. 5	Medij; Doseg	Lublanske novice; , Slovenija	Stran: 26	Površina: 474 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 1. 2. 2018		
Stran v zbirki: 11	Avtor	Andrej Jaklič		
	Teme	Slovenski etnografski muzej , razstave		
Povzetek	...Metelkova se bo mogoče udeležiti delavnic stop motion animacije in delavnic izdelave pustnih mask. Ob 11. in 16. uri, za vse generacije. Praznično bo tudi v Slovenskem etnografskem muzeju (Sem), v katerem bo zaradi številnih dogodkov mogoče preživeti ves dan. Dogajanje se začne že ob 11. uri z Odprtim mikrofonom, dogodkom, na katerem so...			

Iskreua diva!

ZDAJ SI ŽELI IMETI ŠE POGOVORNO ODDAJO!

SALOME Optimizem do življenja se ji je po vseh letih končno izplačal

Pravkar se je vrnila iz New Yorka, kjer je na polno zaživela.

Salome je srečna zaradi stvari, ki se ji dogajajo v življenju.

V restavraciji »masterchefa« Mihe Hauptmana je dobila redno službo.

SREČNA Danes zelo nasmejana transdiva Salome se nasmija življenju; dolgo je namreč čakala, da bi nekega dne tudi sama dobivala nazaj lepe stvari od življenja.

Po vseh vzponih in padcih je priljubljena Salome, ki je s šovom MasterChef postala ljubljena slovenskih gledalcev, danes presrečna, tudi zaradi vseh stvari in dogodkov, ki ji jih je življenje ponudilo v zadnjem času.

Uspela je v kuharskem šovu, postala je ambasadorka svetovno znane kozmetike, ima svojo biografijo, redno službo v restavraciji, obiskala je New York

– vse to je le nekaj stvari, s katerimi se lahko pohvali srečna Salome, ki bo zdaj še zvezda umetniške razstave. »Gre za LGBT-razstavo z imenom Razstava štirih, ki bo od petka na ogled v Slovenskem etnografskem muzeju. Skozi naše osebne poglede, predmete, naslovnice, obleke, nagrade in slike bodo ljudje spoznali identitete in izzive v življenju lezbijke, geja, biseksualne in transseksualne osebe,« je povedala Salome.

IMA ŠE ENO ŽELJO

Transdiva Salome prizna, da je dolgo čakala, da bi nekega dne tudi sama dobivala nazaj lepe stvari od življenja. »Sem vztrajala in sem velika optimistka. In očitno se je izplačalo potrpeti vsa ta leta. (smeh) V veliko čast mi je, da bodo moje stvari razstavljene v muzeju, to sem si že lep čas želela, tako da vesolje uresničuje še eno mojo željo,« je priznala Salome, ki si želi še nečesa: »Rada bi imela pogovorno oddajo, ker mislim, da je pravi čas za to, da bi v tej zaspani Sloveniji spet kaj ustvarjala, kot sem včasih. Ne vem, vse se je umirilo, kot da nam manjka življenja, in mogoče čaka name.«

(Nejc Simšič, foto: arhiv Svet24)

LJUBLJENKA *Pravkar se je vrnila iz New Yorka, ki je spodbudil njeno ustvarjalnost, tako da ima velike cilje. »Odločitve sprejemam sama in življenje me je naučilo prebrati ljudi, vseeno pa moram biti previdna. Vesela sem, da so me Slovenci bolj sprejeli, me pa žalosti, da je še veliko negativnosti med ljudmi, a je na srečo tudi veliko pozitivnosti.*

Postala je tudi
ambasadorka svetovno
znane kozmetike.

Napoved - Slovenija, 6. 10. (petek)

Napoved dogodkov v Sloveniji in mednarodne dejavnosti Slovenije v petek, 6. oktobra.

POLITIKA

8.45 predsednik **DZ** Milan Brglez bo sprejel poslanko nemškega parlamenta Kirstin Radomski (fototermin) (soba 217); ob 9.20 bodo poslanko sprejeli člani skupine prijateljstva z Nemčijo pod vodstvom predsednika Jožefa Horvata (fototermin) (veliki salon); **DZ**, Šubičeva 4, **LJUBLJANA**

9.00 seja odbora **DZ** za gospodarstvo, na kateri bodo obravnavali predlog sprememb proračuna **RS** za leto 2018 in predlog proračuna **RS** za leto 2019; **DZ**, soba 209, Šubičeva 4, **LJUBLJANA (STA)**

9.00 seja odbora **DZ** za zadeve **EU**, na kateri bodo med drugim obravnavali predlog sprememb proračuna **RS** za leto 2018 in predlog proračuna **RS** za leto 2019; **DZ**, soba 212, Šubičeva 4, **LJUBLJANA**

9.30 seja kolegija predsednika **DZ**, na kateri se bodo med drugim dogovorili o pripravi sklica seje **DZ**, ki naj bi se začela 16. oktobra; **DZ**, velika dvorana na Tomšičevi, vhod s Šubičeve 4, **LJUBLJANA (STA)**

13.00 seja odbora **DZ** za delo, družino, socialne zadeve in invalide, na kateri bodo med drugim obravnavali predlog spremembe proračuna **RS** za leto 2018 in predlog proračuna **RS** za leto 2019; **DZ**, soba 212, Šubičeva 4, **LJUBLJANA (STA)**

13.00 seja komisije **DZ** za nadzor javnih financ, na kateri bodo obravnavali predlog sprememb proračuna **RS** za leto 2018, predlog proračuna **RS** za leto 2019, sum pranja denarja v Novi **KBM** (na zahtevo poslanske skupine NSi) in problematiko pranja denarja v višini milijarde evrov preko **NLB** (na zahtevo poslanske skupine **SDS**); **DZ**, velika dvorana na Tomšičevi, vhod s Šubičeve 4, **LJUBLJANA (STA)**

PIRAN/IZOLA/KOPER - Predsednik stranke **DeSUS** Karl Erjavec bo obiskal obalo, kjer se bo ob 9.30 v Piranu srečal s člani (Cafe Teater), nato bo ob 11.30 v Izoli obiskal prireditev Oljka županov - oljka povezovanja (Belveder), ob 15. uri se bo srečal s člani v Izoli (Hotel Delfin), obisk pa bo zaključil ob 17. uri na srečanju s člani v Kopru (Taverna Polc).

DOGODKI, POVEZANI S PREDSEDNIŠKIMI VOLITVAMI

11.55 novinarska konferenca kandidata Gibanja Zedinjena Slovenija za predsednika republike Andreja Šiška, na kateri bo spregovoril morebitnem odstopu od predsedniške kandidature; Kavarna Betnava, Ulica Eve Lovše 15, **MARIBOR**

12.00 kandidatka NSi za predsednico republike Ljudmila Novak bo obiskala obrtno-kmetijski sejem v Komendi; Konjenski klub Komenda, **KOMENDA**

15.30 predsedniški kandidat Marjan Šarec bo v okviru obiskov po Sloveniji iz kraja v kraj obiskal Novo mesto; **NOVO MESTO**

GOSPODARSTVO

9.00 odprtje sklepnega dne posveta ekonomskih svetovalcev, nagovor bo imel državni sekretar na zunanjem ministrstvu Iztok Mirošič; ob 9.30 nagovor v.d. generalne direktorice za gospodarsko in javno diplomacijo Alenke Suhadolnik (fototermin); vlada, velika sejna soba, Gregorčičeva 27, **LJUBLJANA**

9.00 podpis protokola o poteku načrtovanja in izgradnje južnega dela tretje razvojne osi, ki ga bodo podpisali minister za infrastrukturo Peter Gašperšič, črnomaljska županja Mojca Čemas Stjepanovič, metliški župan Darko Zevnik, novomeški župan Gregor Macedoni in semiška županja Polona Kambič; občina, sejna soba, Trg svobode 3, **ČRNOMELJ (STA/AVDIO)**

10.00 odprtje jesenskega Kmetijsko-obrtnega sejma (do 8.); ob 12. uri nagovor predsednika **DZ** Milana Brgleza; Konjenski klub, **KOMENDA**

11.15 minister za infrastrukturo Peter Gašperšič bo z županom Mestne občine Novo mesto Gregorjem Macedonijem podpisal protokol za izgradnjo zahodne novomeške obvoznice; **MO** Novo mesto, Glavni trg 7, **NOVO MESTO**

12.00 odprtje nove razdelilne transformatorske postaje 110/20 **kV** Ločna ob desetletnici delovanja distribucijskega operaterja električne energije Sodo, ki se ga bodo med drugim udeležili predsednik vlade Miro Cerar, minister za infrastrukturo Peter Gašperšič, direktor družbe Sodo Matjaž Vodušek in predsednik uprave Elektro Ljubljana Andrej Ribič; po koncu je predvidena izjava za medije; **RTP** Ločna, **NOVO MESTO (STA/FOTO/AVDIO)**

14.00 minister za kmetijstvo Dejan Židan si bo v okolici Slovenj Gradca ogledal sanacijo gozda, ki ga je prizadejal lubadar (ob zaključku ogleda bo izjava za medije); sledi ogled primera dobre prakse - lesenega vrtca (ob 15. uri, Vrtec Leseni Škrat, Šmartno 69a); **SLOVENJ GRADEC**

16.00 seja sveta za gozdno-lesno verigo, na kateri bodo med drugim razpravljali o stanju gozdov in ukrepah kmetijskega ministrstva s področja gozdno-lesne verige, udeležil se je bo tudi minister za kmetijstvo Dejan Židan (zaprti za javnost, fototermin na začetku, ob koncu možna izjava ministra); Večnamenski objekt Centra Kope (Grmovškov dom na Kopah), Razborca 32, **MISLINJA**

LJUBLJANA - Na okrožnem sodišču sojenje v zadevi Hypo - Antonu Romihu, Božidarju Španu, Andreju Potočniku in Andreju Oblaku (ob 8.15).

KOPER - Na okrožnem sodišču tožba Luke Koper zoper nekdanjega predsednika uprave Roberta Časarja zaradi neveljavnosti ustanovitve zemljiškega dolga (ob 10. uri).

LJUBLJANA - Nov poskus prodaje poslovne celote propadlega mariborskega vinarja Vinag (ob 10. uri).

DRUŽBA

9.00 znanstvena konferenca v okviru dnevov pohodništva v Bohinju z naslovom Življenje v Alpah nekoč in danes - od prve obljudenosti visokogorskega sveta pred več tisoč leti do trajnostnega razvoja turizma danes; Center Triglavskega narodnega parka Bohinjka, Stara Fužina 38, **BOHINJSKA BISTRICA**

9.00 nacionalno strokovno srečanje ob tednu dojenja, ki ga prirejajo nacionalni odbor Unicefa Slovenija za spodbujanje dojenja, Društvo svetovalcev za laktacijo in dojenje Slovenije ter ministrstvo za zdravje; Kulturni center Laško, Trg svobode 6, **LAŠKO**

9.30 dogodek Erasmus+ dan, ki ga prirejata predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji in javni zavod Cmepius, uvodne nagovore pa bodo imeli ministrica za izobraževanje, znanost in šport Maja Makovec Brenčič, vodja predstavništva Zoran Stančič in direktorica Cmepiusa Alenka Flander; Hiša **EU**, predavalnica Rim, Dunajska cesta 20, **LJUBLJANA (FOTO)**

9.30 odprtje kongresa šolske, študentske in adolescentne medicine Slovenije, ki bo potekal na temo Zdravje šolarjev in mladostnikov v luči pasti sodobnega življenja, ter Cvahtetovih dnevov javnega zdravja, ki bodo potekali na temo Etični in pravni vidiki javnega zdravja (še 7.); **GH** Bernardin, Obala 2, **PORTOROŽ**

10.00 okrogla miza z naslovom Varno pot v šolo, ki jo ob tednu prometne varnosti prireja svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, na kateri bodo osnovnošolci spregovorili o vsakodnevni poti v šolo in domov, udeležil pa se je bo tudi mariborski župan Andrej Fištravec; Mestna občina Maribor, dvorana generala Rudolfa Maistra, Ulica heroja Staneta 1, **MARIBOR**

10.30 novinarska konferenca Nacionalnega inštituta za javno zdravje, na kateri bodo predstavili ozadja nastajanja verodostojnih informacij na področju prehrane in nekaj izsledkov nedavnih nacionalnih raziskav s področja prehrane; Nacionalni inštitut za javno zdravje, dvorana Pod kupolo, Trubarjeva 2, **LJUBLJANA (STA/AVDIO)**

11.00 prireditev ob 30-letnici Porodnišnice Ljubljana, na kateri bo predsednik uprave družbe Mercator Tomislav Čizmič vodstvu porodnišnice predal inkubator za nedonošenčke, na dogodek pa so vabljeni tudi vsi, ki so rojeni 6. oktobra 1987 v novi stavbi; Porodnišnica Ljubljana, avla v pritličju, Šlajmerjeva 3, **LJUBLJANA**

11.00 novinarska konferenca ob začetku mednarodnega festivala računalniške umetnosti (**MFRU**) v organizaciji Mladinskega kulturnega centra Maribor; ob 18. uri odprtje razstave Pionirji računalniške umetnosti s predavanjem Mrežno zaupanje-1 (do 18.); **UGM** Studio, Trg Leona Štuklja 2, **MARIBOR**

11.30 obiranje Oljke županov - oljke povezovanja, ki ga organizirata Društvo oljkarjev Slovenske Istre in izolski župan Igor Kolenc; ob 13. uri novinarska konferenca; Belveder, **IZOLA**

12.30 osrednji dogodek ob prejetju naziva Ptuj - otrokom prijazno Unicefovo mesto (poročna dvorana); ob 13. uri odprtje razstave društva Sožitje Ptuj (Galerija Magistrat); Mestna hiša, Mestni trg 1, **PTUJ**

13.00 novinarska konferenca Klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja **UKC** Ljubljana, na kateri bodo med drugim spregovorili o novostih na področju tropske in potovalne medicine, cepljenj in kemoprofilakse; **UKC** Ljubljana, modri salon v 1. nadstropju, Zaloška cesta 7, **LJUBLJANA (STA/AVDIO)**

14.00 odprtje katetrskega laboratorija v Splošni bolnišnici Novo mesto, ki se ga bosta udeležila tudi premier Miro Cerar in ministrica za zdravje Milojka Kolar Celarc; ob koncu je predvidena izjava za medije; bolnišnica, avla glavnega vhoda, Šmihelska cesta 1, **NOVO MESTO (FOTO)**

14.30 dan odprtih vrat Zdravstvenega doma Ljubljana ob Tednu kakovosti, ki je namenjen izobraževanju, izmenjavi in predaji znanja ter izkušenj med zaposlenimi; **ZD** Ljubljana Center, Metelkova 9, **LJUBLJANA**

16.30 izjava za medije pred odprtjem nove lokacije visokošolskega središča Alma Mater Europaea - **ECM**; ob 17. uri uradno odprtje in ogled prostorov, ki se ga bodo udeležili predsednik Evropske akademije znanosti in umetnosti Felix Unger, predsednik in ustanovitelj Alma Mater Europaea - **ECM** Ludvik Toplak in koprski župan Boris Popovič; Alma Mater Europaea, Trubarjeva 1, **KOPER**

17.00 začetek Festivala znanosti Nova Gorica (v dopoldanskih urah bo festival namenjen šolarjem) (še 7.); **OŠ** Milojke Štrukelj, športna dvorana, Delpinova ulica 7, **NOVA GORICA**

19.00 nočni tek po stopnicah na Kalvarijo, ki ga pripravlja Univerzitetna športna zveza Maribor; **MARIBOR**

LJUBLJANA - Na okrožnem sodišču predobravnavni narok za Slobodana Bobiča, obtoženega umora v Zalogu junija letos (ob 9. uri).

LJUBLJANA - Na okrožnem sodišču predobravnavni narok za nekdanjega lastnika Dela Revij Mateja Raščana zaradi obtožbe o zlorabi položaja (ob 9. uri).

LJUBLJANA - Na okrožnem sodišču sojenje Patriciji Cenček, obtoženi uboja partnerja konec februarja (ob 12. uri).

KRANJ - Na okrožnem sodišču razglasitev sodbe Arminu Mujagiću in Senadu Budimoviću za kaznivo dejanje neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami (ob 11. uri).

KRANJ - Na okrožnem sodišču nadaljevanje sojenja Metiju Plavi zaradi kaznivega dejanja izsiljevanja (ob 8.30).

LJUBLJANA - Svetovni dan cerebralne paralize. Ob tej priložnosti bodo med 14. in 16. uro na Prešernovem trgu v Ljubljani in v nekaterih mestnih središčih organizirali krajše pohode z zelenimi baloni, v Sončkovih centrih pa bo dan odprtih vrat.

KULTURA

10.15 odprtje mednarodne konference plesne pedagogike, ki jo prirejajo Javni sklad **RS** za kulturne dejavnosti ter ljubljanska in primorska Pedagoška fakulteta (do 8.); Kulturni dom Velenje, Titov trg 4, **VELENJE**

12.00 odprtje gostujoče arheološke razstave Pomurskega muzeja Murska Sobota z naslovom Kelti so tudi tū; Narodni muzej Slovenije - Metelkova, **LJUBLJANA**

15.30 odprtje mednarodnega prevajalskega simpozija Društva slovenskih književnih prevajalcev, pozdravni nagovor bo imela predsednica društva Đurđa Strsoglavec (do 8.); Univerzitetna knjižnica Maribor, Glazerjeva dvorana, Gospejna ulica 10, **MARIBOR**

18.00 zamejski večer posvečen letošnjemu laureatu in dobitniku Peterlinove nagrade Tomažu Pavšiču, ki ga pripravljata Mestni muzej Idrija in Založba Bogataj; Grad Gewerkenegg, Študentovska ulica 24, **IDRIJA**

18.00 odprtje kiparske razstave Alema Korkuta Telo/Corpus; nekdanja samostanska cerkev Galerije Božidar Jakac,

KOSTANJEVICA NA KRKI

18.00 odprtje razstave Marka Požlepa Otok; Galerija Ravne, Gledališka pot 1, **RAVNE NA KOROŠKEM**

19.00 z razstavo Laie Abril O splavu začetek mednarodnega festivala sodobnih umetnosti Mesto žensk (do 14.); Galerija Kresija, Stritarjeva 6, **LJUBLJANA**

19.00 odprtje razstave **LGBT** v okviru cikla osebnih razstav, ki so jo pripravili pisateljica Suzana Tratnik, sociolog Roman Kuhar, sinologinja Jana Rošker in medijska zvezda Salome; **Slovenski etnografski muzej**, Metelkova 2, **LJUBLJANA**

19.00 odprtje razstave Vesne Davidovič in Antona Vučajnika z naslovom Ujeta v neskončnosti; Posavski muzej Brežice, Cesta prvih borcev 1, **BREŽICE**

20.00 premiera detektivske drame španskega dramatika Antonia Tabaresa Vrh ledene gore v režiji Mojce Madon; Mestno gledališče ljubljansko, Čopova ulica 14, **LJUBLJANA**

20.00 prvi koncert Biga Banda **RTV Slovenija** in SiTi Teatra v novi abonmajski sezoni koncertnega cikla BigBand@SiTi, posvečen bo 80. obletnici rojstva mojstra Jožeta Privška; SiTi Teater, **LJUBLJANA**

telefon (sprejemanje servisa): 01/ 24 10 152

telefaks: 01/ 43 42 970

e-mail: desk@sta.si

mnenje/pripombe o servisu **STA**: e-mail: pripomba@sta.si

DEŽURNI:

notranjepolitično uredništvo:

dopolodne Alenka Potočnik, popoldne ...

tel. št.: 01/ 24 10 130, e-mail: notranja@sta.si

gospodarsko uredništvo:

dopolodne Elizabeta Gačnik, popoldne Martina Kolenc

tel. št.: 01/ 24 10 140, e-mail: gospodarstvo@sta.si

zunanjepolitično uredništvo:

dopolodne Jure Kos, popoldne Sara Kovač

tel. št.: 01/ 24 10 110, e-mail: zunanja@sta.si

kulturno uredništvo: Maja Čehovin Korsika

tel. št.: 01/ 24 10 148, e-mail: kultura@sta.si

večerni dežurni urednik (od 17. do 23. ure): Alen Pivk

spremljate nas lahko tudi na:

Facebook: <https://www.facebook.com/STA.Novice>

Twitter: https://twitter.com/STA_novice

Tridesetletnica delovanja Lezbične sekcije ŠKUC-LL

Ob razstavi LGBT: **Razstava štirih Slovenski etnografski muzej** in Lezbična sekcija ŠKUC-LL vabita filmski večer s pogovorom: Tridesetletnica delovanja Lezbične sekcije ŠKUC-LL.

Konec oktobra Lezbična sekcija ŠKUC-LL praznuje okroglo obletnico svojega delovanja. Ustanovitev sekcije in njena prizadevanja bomo spoznali ob ogledu dokumentarnega filma Razmerja: 25 let Lezbične skupine ŠKUC LL (Marina Gržinić, Aina Šmid, Zvonka T. Simčič, produkcija Zavod CCC, 2012, 84 minut).

Sledil bo pogovor s soavtorico filma Marino Gržinić in tremi protagonistkami Suzano Tratnik, Natašo Sukič in Urško Sterle. Kot dolgoletne aktivistke lezbičnega gibanja v okviru Lezbične sekcije ŠKUC-LL bodo pojasnile, kaj je pomenilo biti aktivistka v okviru Jugoslavije in kakšna je danes situacija za lezbijke v Sloveniji in širše.

Pred filmskim večerom Vas vabimo na ogled razstave LGBT: **Razstava štirih**. Od 17. ure naprej je prost vstop na razstavo, ob 17.30 pa napovedujemo vodstvo Suzane Tratnik.

Zvrst:

Kraj: Ljubljana

Lokacija: Slovenski etnografski muzej

Datum: Od . do . med : in :

Delo

Država: Slovenija

Doseg: 141.000

Stran: 11

Površina: 20 cm²

23.01.2018

Torek

Kazalo

1 / 1

SEM Gej tu, gej tam

V prostorih Slovenskega etnografskega muzeja bo v petek ob 18. uri filmsko-pogovorni večer z naslovom Gej tu, gej tam. Na ogled bodo trije filmi (Kondomi za papeža, Janez in Po gladini), projekciji bo sledil pogovor. Sicer pa vas vabijo tudi na ogled razstave LGBT: Razstava štirih. Po 17. uri je na razstavo prost vstop, ob 17.30 bo po njej vodil Roman Kuhar.

PREŠERNOV DAN

O kulturi in omiki, naši odliki

Prešernov, dela prost dan ponuja obilico sijajnih dogodkov

Piše: Andrej Jaklič

Samo za osvežitev spomina: 8. februar, Prešernov dan, se kot praznik slovenske kulture praznuje že od davnega leta 1945. Leto kasneje je postal državni praznik, dela prost dan pa je od leta 1991. Kakor koli se obrne, gre za tip praznika, ki ga praznujejo le redki, še manj je takšnih, ki bi mu vsako leto namenili dela prost dan. Je tudi dan, ko je mogoče po številnih slovenskih mestih najti kulturne dogodke, s katerimi zaznamujemo praznik. Ljubljana po številu dogodkov izstopa.

Slovenska filharmonija. Tokratni naslov je Tolčemo in plešemo! Ob 10. in ob 14. uri se bodo razigranim tolkalcem Slovenskega tolkalnega projekta pridružili še plesalci različnih slogov in starosti. V Dvorani Marjana Kozine si bo mogoče ogledati mlade klasične baletnike in sodobne plesalce skupine KGB Ljubljana ter začutiti virtuozni step in pritenjeni jazz izpod nog mladih plesalk plezne šole Mojca. Obisk je brezplačen.

SiTi Teater BTC. Čaka vas praznična sladica, nastop Svetlane Makarovič & Mar Django Quarteta s projektom Balada o Sneguročki. Inspiracijo literarno-glasbenega večera je Svetlana Makarovič našla v zakladnici bajeslovnih likov, s katerimi v zadnjem ustvarjalnem obdobju plete baladne pravljice za odrasle. Ruske pesmi in pravljice so bile ena prvih stvari, ki so jo očarale, zato se je pred nekaj leti, ob izidu knjige Balada o Sneguročki, rodil edinstven literarno-glasbeni večer, v katerem se dramska interpretacija prepleta z glasbo ruskih baladnih pesmi v izvedbi kvarteta Mar Django pod vodstvom Vitalija Osmacka. Ob 20. uri.

SNG Drama Ljubljana ob 19. uri. Ljubljanskemu občinstvu se bo premierno predstavila skupina Tadej Toš & The Band. Novoustanovljeno skupino vodi Tadej Toš, stand-up komik, dramski igralec, voditelj... tudi glavni vokalist in kitarist. Za podporo bo skrbel kitaristi samouk Igor Leonard, za basovsko podlago Tadej Kampl, za ritem Enos Kugler. 15 oziroma 10 evrov.

Ljubljanski grad. Samo

na ta dan si bo mogoče brezplačno ogledati stalni razstavi Slovenska zgodovina in Lutkovni muzej, kratki film o zgodovini gradu ter se povzpeti na Razgledni stolp. Brezplačni bodo tudi vodeni ogledi, na katerih boste s pomočjo grajskih vodnikov spoznavali številne zgodbe, ki so se skozi stoletja vpisale v skrivne koticke nešteti grajskih prostorov. Vodenje po razstavi Časovni stroj – od Emone do mestnega simbola

bo potekalo ob 12. uri; po Ljubljanskem gradu bo organiziran ogled ob 13. in 16. uri; kaj vse se lahko dogaja Izza grajskih rešetk, vam bodo vodniki predstavili ob 14. uri. Poskrbljeno bo tudi za najmlajše. Ob 15. uri se jim bo razodel Skrivnostni svet zmajev, ob 11. in ob 17. uri pa jih čaka nova predstava za otroke Zmajelovščina, nastala po besedilu mladinskega pisatelja Žiga X. Gombača.

V **Moderni galeriji** je na ogled velika retrospektiva slikarja Marija Preglja (1913–1967), v slovenski zgodovini slikarstva enega najpomembnejših avtorjev visokega modernizma. Tokratna retrospektivna razstava predstavlja Pregljev opus v najboljšem izboru v zadnjih desetletjih in s tem nadaljuje študijsko predstavitev vrhunske modernistične tradicije po razstavah Marka Šuštaršiča in Gabrijele Stupice v Moderni galeriji v preteklih letih. Ob 11. uri bo ogled razstave, ki skozi več kot 400 eksponatov razkriva neskončno bogastvo Pregljeve likovne govorice, vodil Miklavž Komelj, umetnostni zgodovinar, pesnik in pisec.

Ob 16. uri pa bo v **Muzeju sodobne umetnosti Metelkova** mogoče slediti organiziranemu vodenju po razstavi Janez Janša*. Gre za projekt, ki predstavlja obsežen izbor del in projektov Janeza Janše, Janeza Janše in Janeza Janše v zadnjih desetih letih. Večina se jih je porodila kot stranski učinek spremembe imena in s tem povezanih življenjskih dogodkov, ki so sledili. Kot dejanje, ki so ga izvedli brez eksplicitnih umetniških ali političnih namenov, je sprememba imena sprožila vrsto posledic, odzivov in interpretacij, ki so bile umetniške ali pa politične. Vodstvo po razstavi je zaupano ustvarjalnemu kolektivu Janezu Janši,

Janezu Janši ter Janezu Janši.

Tako v **Moderni galeriji** kot Muzeju sodobnih umetnosti Metelkova se bo mogoče udeležiti delavnic stop motion animacije in delavnic izdelave pustnih mask. Ob 11. in 16. uri, za vse generacije.

Praznično bo tudi v **Slovenskem etnografskem muzeju (Sem)**, v katerem bo zaradi številnih dogodkov mogoče preživeti ves dan. Dogajanje se začne že ob 11. uri z Odprtim mikrofonom, dogodkom, na katerem so k branju tako Prešernove kot lastne poezije vabljeni obiskovalci. Ob isti uri se začne tudi vodenje po projektu Jaz, mi in drugi: **podobe mojega sveta**. Vodstvo bo zasnovano s poudarkom na avdiovizualnih vsebinah s soavtorico Nadjo Valentinčič Furlan, vključuje pa tudi ogled osebne razstave LGBT: **Razstava štirih** s Suzano Tratnik.

Ob 15. uri se začne vodstvo po razstavi Afrika in Slovenija. Preplet ljudi in predmetov, ki ga bo izvedla soavtorica razstave dr. Bojana Rogelj Škafar, uro kasneje po razstavi Afganistan – slovenski pogledi vodi mag. Ralf Čepak Mencin.

Zavod Bunker, ki domuje v Stari mestni elektrarni, za ta dan pripravlja performans Anite Wach Sto zdravic. Kot pravijo, ga posvečajo Francetu Prešernu in kulturi, ki se razrašča na njegovem grobu. Kakor koli, šlo bo za nazdravljanje svobodi izražanja misli, govora in javnega nastopanja in jeziku, v katerem to počnemo. Nazdravljalo se bo sedanjiku, in to brez dlake na jeziku, nazdravljajo se bo pretekliku, in to brez čustveno zaznamovanih besed, pa tudi prihodnjiku, in to brez pogojnikov. Nazdravljalo se bo vsem tistim, ki so že na smrt dolgočaseni, še zmeraj neskončno zmedeni, dokončno razočarani in brez pravega razloga žalostni. Sledil bo za vse enak konec...

V **Kinoteki** si ob 18. uri lahko ogledate Tistega lepega dne, čistokrvno klasiko in eno najzlahotnejših komedij slovenske kinematografije, nastale leta 1962 v režiji Franceta Štiglica. Gre za zgodbo, postavljeno v primorsko vas, ki je med obema vojnama spadala pod Italijo.

Zagotovo pa si najlepše praznično darilo privoščite, če posežete po delih, ki so jih ustvarili letošnji Prešernovi nagrajenci.

LGBT

Razstava štirih

Mestna občina
Ljubljana

Slovenski etnografski muzej prejme certifikat LGBT prijazno Mestne občine Ljubljana maja 2018. Dovolili pa so nam uporabiti logotip na zadnji strani kataloga.